

PRESENCIA

Núm. 764 ANY XXII 12 d'octubre 1986

**Tripi... que?
l'escenari
al carrer**

CALCULE LO QUE PUEDE SER JUBILARSE MILLONARIO

Con la "Cuenta Individual de Jubilación" le proponemos un gran plan: ahorrar una cómoda cantidad mensual y jubilarse con muchos millones.

Ejemplo: Si tiene Vd. 35 años y ahorra 5.000 ptas. cada mes, aumentándolas en un 10% anual, suponiendo una rentabilidad del 11%, le permitirá jubilarse a los 65 años con 35 millones de pesetas.

¿Que puede ahorrar más? Mejor aún: 10.000 ptas/mes, por ejemplo, le reportarán 70 millones. Y si tiene otra edad, no hay problema: compruebe en el cuadro de ejemplos que existe para Vd. una solución millonaria.

Edad actual	Cuota mensual*	Capital final*
35 años	5.000 ptas.	34.572.180 ptas.
35 años	10.000 ptas.	69.144.360 ptas.
40 años	5.000 ptas.	17.472.265 ptas.
40 años	10.000 ptas.	34.944.530 ptas.
45 años	10.000 ptas.	16.956.920 ptas.
50 años	20.000 ptas.	15.430.840 ptas.

* Jubilándose a los 65 años, aumentando en un 10% anual la cuota mensual inicial y suponiendo una rentabilidad anual del 11% en la forma indicada.

¿Más ventajas? Por supuesto. Con nuestro plan Vd. fija su cuota de ahorro desde 5.000 ptas. También fija los plazos de cada pago y el tiempo de duración del plan.

Además, puede cambiar cuando quiera, hacer ingresos extra, dejar de pagar durante seis meses o incluso retirar todo su dinero en cualquier momento.

Y este ahorro supone para Vd. un beneficio adicional, ya que podrá deducir el 17% de la cantidad que acumule a lo largo del año en su declaración del impuesto sobre la renta.

Si ha calculado para Vd. un futuro de seguridad, conquístelo cómodamente con nuestra "Cuenta Individual de Jubilación". Una solución hecha a su medida. Y con la garantía del Banco Hispano Americano. Calcule.

* La rentabilidad estará en función de los tipos de mercado; actualmente la estamos estimando en un 11%.

**Cuenta Individual
de Jubilación**

LA SOLUCIÓN MILLONARIA

Banco Hispano Americano

La Fosca, al costat de Palamós, un redut d'estiuants que l'estiu del 1936 es va commoure amb l'inici de la guerra civil.

Palamós: la guerra bombardejà molts anys de lluita obrera

A partir del 18 de juliol, Palamós hagué d'afrontar les conseqüències d'un aixecament militar, d'una guerra que no havia demanat, i que es proposava acabar amb molts anys de conquestes socials. Els treballadors no volien tornar ençà. Planes 17 a 28

Tripijoc: Viatjar amb la imaginació

Tripijoc ha assolit amb el seu espectacle «Ali... què?» una expressió plenament teatral, amb elements «cercavilesco» que el caracteritzen com a muntatge del grup. Després de molts anys de fer cercaviles i teatre de carrer, Tripijoc ha posat tot el seu esforç en la creació d'una obra que pot ser la seva consagració. Planes 6 a 11

Made in Girona: Vàlvules Bach a mig món

Aquesta nova sèrie d'entrevistes amb empresaris que exporten els seus productes a l'estranger s'obre amb la d'en BACH, de Figueres, que ven vàlvules de bola a la majoria dels països productors de petroli. Un petit taller de tres o quatre operaris s'ha convertit ara en una fàbrica de més de seixanta treballadors. Planes 29 a 33

Contes de no tan a la vora del foc. Joan Vall i Clara	4 i 5
En passa cada una! Tàfner	12 i 13
Parlem d'art. Jaume Fàbrega	14 i 15
Gastronomia. Jordi Falquer	16
L'ull de bou. Joan Carreres i Pèra	34 i 35
Temps era temps. Maria Assumpció Soler	36 i 37
Entreteniments.	38
Tarot. Núria Rey	39, 40 i 41
Alicia en el País de les Meravelles. Soledat Balaguer	42

Tripijoc.

La foto de portada d'aquesta setmana ha estat realitzada per Joan Comalat.

PRESENCIA. C/ Figuerola, 28. Tel. 21 35 08. EDITORA: Edicions Periòdiques de les Comarques, S.A. DIRECTOR: Enric Matarrodona. REDACCIÓ: Redacció de PUNT DIARI. PUBLICITAT: Maria Teresa Comas. COORDINADOR GRÀFIC: Miquel Mundet. MAQUETACIÓ: Àngel Madrià. PORTADA: Gràfis Sant, S.A. FOTOCROMS: Oliu. DIPÒSIT LEGAL: GE-143-1965. Difusió controlada. PREU: 15 ptes.

Difusió
controlada

Teoria del globus sonda, gènesi del dofí i recerca de la balena

Joan Vall i Clara

Assenyalades ments de la Girona pre-firal han asseverat al company Ramon Rovira —i així ho explica en el prelude d'una roda de premsa— que la notícia de l'ofertament a Salvador Carrera perquè sigui candidat a l'alcaldia de Girona és un globus sonda socialista. La lloca Nadal o algun dels seus incondicionals m'hauria engalipat amb arts indefinides però definibles perquè estengués una notícia que només existeix en el maquiavel·lisme del seu plantejament pre-electoral. L'objectiu de tal engalipament no aniria més enllà que les ganes de sembrar males herbes enmig del blat, que la tècnica d'esvalotar les aigües del riu perquè hi guanyi el pescador. Així haurien d'haver anat els fets segons la teoria i la pràctica del globus sonda, si no fos que les assenyalades ments de Girona pre-firal que així ho han asseverat fossin afectades d'una febrada tardoral.

I deuen estar-ho, perquè només el deliri ferbril porta ignorar l'evidència.

Quins eren els elements estrictament noticiables del suposat globus sonda?

1. El partit proposa a Carrera la

possibilitat d'ésser candidat a l'alcaldia de Girona.

2. L'advocat Jordi Salgas i l'arquitecte Arcadi Pla figuren a la llista d'independents de prestigi amb què treballa en Miquel Roca.

3. El desembarcament de notables a la batalla de les municipals es farà a Lloret (Jordi Martínez), Sant Feliu de Guíxols (Josep López de Lerma) i Besanó (Xavier Soy).

Davant el globus sonda —i aquest és el segon element essencial de la teoria— no manca mai la contraofensiva informativa, de la qual aquí no se n'ha sentit ni gall ni gallina. Prou problemes té en Carrera per convèncer el partit que l'operació que li proposen és de boig, per perdre el temps desmentint veritats. Veritat és que la llista d'en Roca hi ha qui hi ha, i veritat és que a en Martínez, en López de Lerma i en Soy els han llegit una constitució molt més restrictiva que a en Carrera i hauran d'anar a les municipals a no ser que s'atreveixin a presentar un recurs al Constitucional en el qual no confien ni ells mateixos.

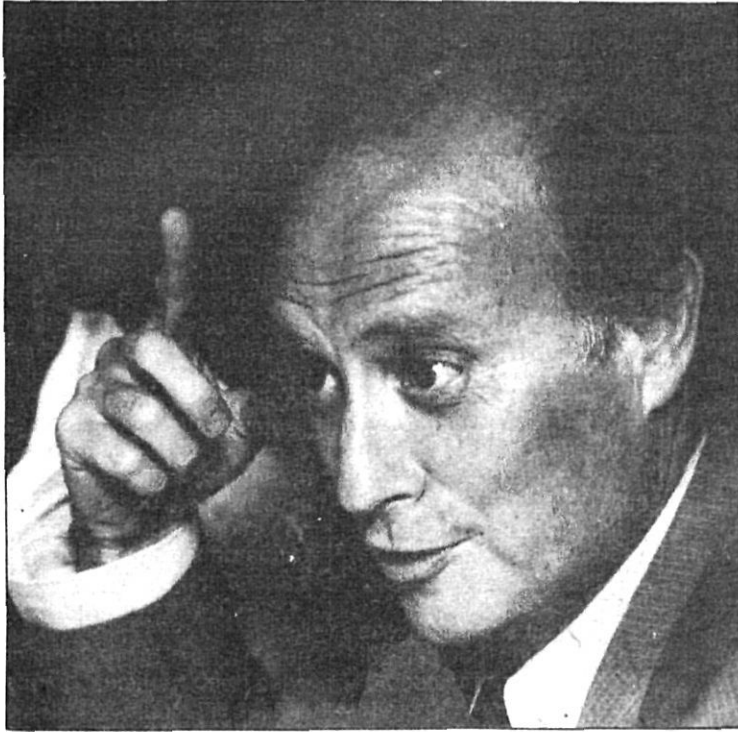
No és globus sonda, doncs, encara que sigui una mica força de boig pel

que fa a la ciutat de Girona. Com tampoc no és globus sonda que en Gelada, si hi va, no anirà on va anar.

Per què? Perquè Nadal no vol arriscar-se a quatre anys més com els que ha passat, no fos cas que una oposició amb cara i ulls trobés la possibilitat de clavar-li la gran pica via gestió Gelada; i perquè és l'hora del dofí. Dotze anys són força temps i la lloca ja no pot fer-se la llista a mida i glòria d'ell mateix. Cal un segon. Li cal a la mateixa lloca i li cal al partit.

Nadal necessita el dofí per poder deixar l'alcaldia amb tranquil·litat en un moment donat, quan vulgui marxar de vacances o quan vulgui anar-se'n un mes als Estats Units convidat per qui sigui. El presidencialisme, ho sap ell mateix, ha de començar-li a fer figa després de dotze anys. Ha de fer figa, però no ha d'omplir la panera, i per això Don Vito no anirà de número dos i en Nadal es buscarà un altre dofí. Així és per la part que li toca a l'alcalde, ara de nou candidat.

I semblant és també per la part que li toca al partit. Dotze anys són dotze anys per a tothom, i al carrer Juli Garreta no estan disposats a fer una tra-

vessia del desert com la que passen els convergents, el dia que en Quim faci les maletes. Després d'en Quim, què?, es pregunten els socialistes. I la resposta serà el dofi. Es tracta, ja ho veuen, de la gènesi política més important que lloc ha tingut entre els quatre rius els darrers anys de la transició. És la pilota que els socialistes tenen al teulat de les municipals. El dofi.

Es tractarà, ja ho veuran, d'un cetaci dolç i encantador que farà honor a les característiques de la seva espècie.

Més difícil serà que es trobi dolça i encantadora la balena que igualment es necessita i que ha de venir predestinada a ocupar la Presidència de la Diputació. La recerca de la balena no és, ja s'ho poden imaginar, cosa d'un sol capità. La busquen els convergents i la busquen els socialistes.

Tot sembla indicar que en principi en Roca optarà per la coneguda Moby Dyc i apostarà per en Salvador Carrera, ja sigui presentant-lo per Ribes de Freser o presentant-lo per Girona. Però hi ha qui sustenta —i aquest sí que és un globus sonda, encara que no sé qui l'ha inflat— que

Carrera podria ésser destinat a d'altres tasques i que a Girona, a la Diputació, podria desembarcar-hi un tarannà més de línia de partit, menys institucional, menys amic de fer-se magarrufes amb els socialistes. I aquest seria, segons el globus sonda, en López de Lerma. De condicions objectives que ho sustentin, no en falten pas. Va per Sant Feliu sense tenir-ne gaires ganes, i ara que viu a Santa Cristina. Manté la presidència de l'Intercomarcal després d'haver passat les legislatives que encapçalava, i això hauria de voler dir que també en capçalava les municipals, si l'explicació que en Roca va donar quan va substituir en Calzada era correcta del tot.

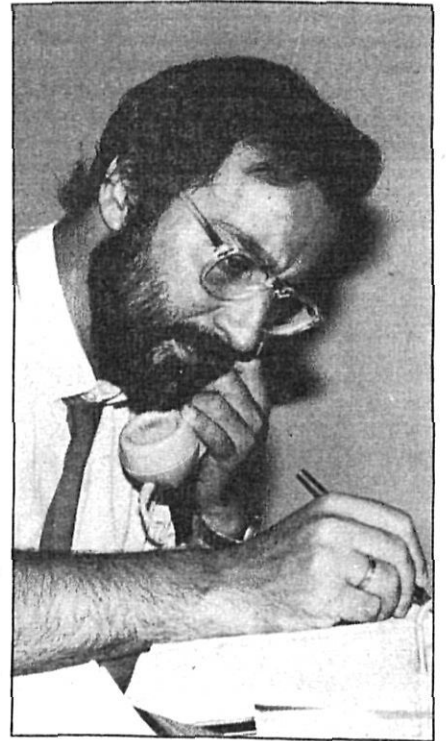
En qualsevol cas, els qui menys clar tenen on han d'adreçar l'arpó són els socialistes. Sustenten els nois que la Diputació es pot guanyar si aconsegueixen un pacte amb els alcaldes independents i poden comptabilitzar uns milers de vots més, sobretot al Baix Empordà. Qui serà la seva balena, en aquest cas? Sembla que l'Arseni Gibert té força butlletes de la rifa.

Hi ha Presidències i Presidències hi ha. Així ho deu pensar l'alcalde de Girona, Joaquim Nadal, si ens atenem al contingut estricte del diàleg que va mantenir amb un periodista al final de la roda de premsa en la qual es va fer públic de forma oficial que torna a ser candidat a l'alcaldia. Venia a dir-li, el preguntador, que podria tenir un interès especial per a la Diputació ara que els socialistes volen guanyar-la i que en Carrera sona per a l'alcaldia. Nadal fou contundent.

—No és el cas. Jo sóc una persona molt sedentària que no podria de cap manera trobar-me bé en les exigències de nomadisme que comporta la Presidència de la Diputació.

—Així, tampoc no deurà aspirar mai a la Presidència de la Generalitat, per les mateixes connotacions de nomadisme.

—No és el mateix. El President de la Generalitat viatja amb helicòpter.

Una mandanga de miracle. Al Governador Civil Pere Navarro no li ha resultat gens simpàtica l'actitud dels alcaldes de la Costa Brava que es reuniren per valorar el Pla de Seguretat i criticaren la Guàrdia Civil i la Policia Nacional. «Sembla poc seriós que es reunixin per fer una valoració i conclouin que els municipals —els seus— han funcionat bé i que tenen reticències vers Guàrdia Civil i Policia Nacional», ve a dir el Governador. Evidentment, Navarro no comparteix tampoc el criteri exposat aquí fa quinze dies en què es mantenia que el Pla de Seguretat Costa Brava és una mandanga. «Tal com és aquest país, i tal i com està muntat tot, és un miracle que hagi funcionat així», segons declara el delegat del govern.

Tripijoc:

viatjar amb la imaginació

Com l'Alicorn de la seva obra «Ali... què?», Tripijoc també necessita la imaginació del públic per poder viure. Els muntatges del grup porten els espectadors a mons màgics i fantàstics on tot és possible, especialment viatjar amb la força de la imaginació.

Són molts anys de fer teatre al carrer, des de cercaviles a correfocs, que els membres de Tripijoc han concentrat a la seva obra «Ali... què?». Aquesta experiència s'hi nota, i el producte que arriba al públic és fresc i atractiu.

Una barreja del teatre amb l'espontaneïtat necessària al carrer, que té al darrera molta feina i esforços per tirar-la endavant. «Ali...què?» és un pas més d'un dels pocs grups gironins de teatre al carrer amb una certa ressonància fora de les nostres comarques.

Text: Jofre F. Pumarola

Fotos: Equip gràfic PUNT DIARI

Tripijoc va néixer al voltant d'una gent que cap a l'any 1979 va decidir recuperar la gralla. A partir d'aquí, el grup va anar creixent i a les cercaviles s'hi va anar incorporant una mica d'espectacle. **«Aquells primers anys era una cosa molt precària; em penso que totes les disfresses i el material que dúiem haguessin cabut en una bossa».**

També la gent que participava en les cercaviles variava molt. **«Sempre venia gent nova, trobaves un amic i li deies: «Vols venir de cercavila?», i així, quan era hora de començar, resultava que ni tan sols no teníem disfresses per a tot-hom».**

Els grups es va anar ampliant i consolidant, i es va muntar un primer espectacle: «El tren», que consistia en un viatge en què participava el públic. **«Vist amb perspectiva, era un muntatge molt poc elaborat».** Malgrat tot, va ser una experiència important que va permetre a Tripijoc enfrontar-se a la creació d'un nou espectacle: «Les Bruixes». Aquest nou muntatge ja era molt més treballat i tenia molta espectacularitat, però **«encara no donàvem gaire importància a la interpretació».** Els moments més impressionants eren quan les bruixes baixaven a la plaça des del darrer pis dels edificis del voltant fent servir una «tirolina».

La consolidació com a creadors d'espectacles va venir amb «Tiran lo Negre», que ha tingut un gran èxit de públic; se n'han fet més de cinc-centes representacions. Només a Girona ciutat, a diferents barris, s'ha representat vint-i-vuit vegades. L'espectacle es va dur arreu, des d'Elx a Madrid, on finalment no van actuar, el festival d'Avinyó, i el de Tàrraga, passant per una gira per la península italiana.

Entre la creació de «Tiran lo Negre» i «Les bruixes», Tripijoc va elaborar una sèrie d'espectacles per representar-los en diades concretes, com poden ser carnes-

toltes, inauguracions de Fires o la festa de l'arbre. També es dediquen a fer un muntatge basat en el foc, el qual anomenen «Tripifoc», i que combina l'espectacle amb els correfocs tradicionals.

El darrer muntatge del grup és «Ali... què?», que es va presentar a Girona l'abril passat i, tot i tenir molta competència (el mateix dia hi havia dues estrenes més), va reunir mil quatre-centes persones. Recentment, l'espectacle s'ha presen-

tat a la fira de teatre al carrer de Tàrraga, on va tenir molt bona acollida i molt de públic, tot i que el lloc assignat per a la representació estava molt lluny del centre. «Ali... què?» es diferencia de l'anterior producció de Tripijoc, al fet que dóna molta més importància a la interpretació, tot i que conserva l'espectacularitat que caracteritzava els altres muntatges.

De les cercaviles al teatre al carrer

Tripijoc sempre ha fet els seus espectacles al carrer, amb els problemes i l'espontaneïtat que això implica.

«Ali...
què?»
trans-
porta els
espec-
tadors a
un món
on la
imagi-
nació és
essencial
per viure.

«Ali... què?», una producció gironina d'alt nivell

«Ali... què?» es va presentar a Girona el dinou d'abril passat. Fins ara n'han fet ja més de trenta representacions. Amb vista a aquest hivern, la temporada baixa pel que fa als espectacles al carrer, Tripijoc vol treballar més profundament tot el que fa referència tant al treball d'actors com a la música. Per altra banda, després del seu èxit a Tàrraga, pensen portar «Ali... què?» a d'altres festivals, com pot ser el d'Avinyó.

«Ali... què?» és una obra de Joles Senell, pseudònim de Pep Albanell, i és una història que parla d'un ésser fantàstic, anomenat Alicorn, que per existir necessita la imaginació de la gent. Un bon dia l'Alicorn s'adonà que està a les darreries de la seva vida, i, per tal que la gent el vegi, vindrà al nostre món.

El muntatge de l'obra és complicat i costós. El treball d'interpretació té en aquest espectacle molta més importància que en d'altres produccions del Tripijoc, sense deixar tant d'espai a la improvisació que caracteritzava els seus espectacles anteriors. Per fer front al repte de fer una obra de l'envergadura d'«Ali... què?», els de Tripijoc han hagut d'envoltar-se de professionals de diversos camps.

L'escenografia de l'obra inclou

elements mòbils i electrònics, aquests darrers a cura de Josep Mª Carreras. Per tal d'abaratir el cost del muntatge, que malgrat tot ha depassat els cinc milions de pessetes, la majoria de feines de fusteria, mecànica i pintura han estat realitzades pels mateixos membres del grup.

Per tal de millorar l'espectacle, els integrants de Tripijoc dedicaran aquest hivern al seu perfeccionament interpretatiu, tant pel que fa als músics, treballant a fons els instruments, ja que l'obra es fa amb música en directe, com en l'aspecte d'actors, que faran un curs per millorar l'expressió a nivell de veus.

La música de l'obra és original de Joan Figueras i de Jaume Arnella, i és interpretada en directe per Pep Ribas, guitarra clàssica i baix, Jordi Bataller, bateria i percussions, Pere Madrenys, flauta i clarinet, Mon Bover, acordió i polifònic, Jaume Angelats, que toca la guitarra elèctrica, i Martí Peraferrer, flauta travessera.

En total, Tripijoc es compon de tretze persones, incloses les dues encarregades de les taules de llum i so, Mercè Cagigas i Susanna Torres, respectivament. La creació de l'espai escènic va anar a càrrec de l'artista gironí Domènec Fita.

El vestuari i l'utilatge han anat a càrrec de Quim Bover, i com a cosidora tenen Maria Vivern. La imatgeria i les màscares han estat elaborades per Joan Ignasi Ros. La direcció musical ha estat duta a terme per Joan Figueres. L'envergadura de l'obra va fer que es fes necessària la incorporació a l'equip d'un directori i la tasca de direcció va ser encarregada a Jaume Girona.

Els de Tripijoc es senten molt satisfets de l'acollida que ha tingut l'obra: «Ens sentim una mica pares d'«Ali... què?», i quan veus que a la gent li agrada et dona una gran satisfacció». La marxa de l'obra la consideren bona, «tot i que encara tenim algunes coses pengim penjam; encara no hem fet el cartell de l'espectacle, bàsicament perquè en el moment d'estrenar-la anàvem malament de diners».

El grup d'espectacles al carrer Tripijoc és l'únic del seu gènere a les comarques gironines que ha aconseguit un cert ressò fora de les nostres fronteres, amb les seves gires per l'estat espanyol, a Itàlia, i la seva participació al festival d'Avinyó. Malgrat això, tenen un cert ressentiment perquè: «sembla que a vegades els espectacles al carrer no siguin teatre; sovint ens sentim una mica marginats».

Tripifoc

Un dels espectacles que més recentment han representat els de Tripijoc a Girona és «Tripifoc», que es va fer al barri vell de la ciutat dins el Flash de Tardor. «Tripifoc» és una altra opció que ofereix el grup: «És un espectacle totalment diferent, no té res a veure amb «Ali... què?»; és més que un correfoc típic».

La dificultat principal és el muntatge de la pirotècnia, que porta més de dotze hores de feina, sense comptar les de preparar els petards i coets al local. A més, cal estudiar el recorregut que, com és natural, varia a cada població. Per tal de fer el «Tripifoc» sovint reben l'ajuda d'un grup de diables de Terrassa, ja que ells no són prou gent.

El correfoc és sovint mal entès; té diverses possibilitats: «Pot ser només de diables, anar fent «carretilles», i s'ha acabat. Aquest és un correfoc ràpid i barat. Nosaltres fem una cosa més elaborada, estudiem a fons el recorregut i hi incorporem efectes pirotècnics fixos per tal d'obtenir colors combinats de llum i fum que són molt espectaculars».

Per altra banda, a molts correfocs hi ha gent que «va fort» i d'altres que només van a mirar. «Intentem sempre que en un correfoc la gent tingui la possibilitat de socarrimar-se, però que si només ho ve a veure, no rebí. El «Tripifoc» és un espectacle que encara estem arrodonint; nosaltres anem disfressats de mosques, i a partir d'aquesta estètica intentem jugar amb els efectes pirotècnics».

Tripifoc és un espectacle d'una gran espectacularitat, i que té al darrera moltes hores de feina.

Viure del Teatre

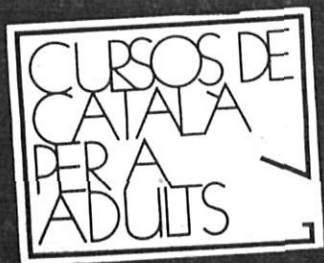
La gent de Tripijoc fa un teatre professional, però les condicions de treball al nostre país no els permeten viure exclusivament del teatre, «en tot cas, em podriem malviure». Per aquesta raó tots tenen la seva feina a part de l'activitat teatral. Si poguessin arribar a viure del teatre molts no abandonarien la seva feina, ja que els agrada tant com fer teatre. Malgrat tot, les hores que hi dediquen i la qualitat dels resultats converteixen la seva tasca en un *hobby* professionalitzat.

Els costos, per a un grup com Tripijoc, són molt elevats; local, telèfon, llum, aigua... Avaries de la camioneta, robatoris... «S'ha de comptar que «Ali... què?» costa més de cinc milions de pessetes, i això que ens ho fèiem tot nosaltres». Per aconseguir fer aquest espectacle han hagut d'aprendre a fer de fusters, d'electricistes, de serrallers, «i quan el vam acabar ens adonàrem que no podiem fer front al cost d'«Ali... què?», vam buscar subvencions i no les aconseguírem, i hem hagut de finançar l'espectacle mitjançant préstecs personals». Últimament, però, han rebut ajudes per part de l'Ajuntament de Girona i de la Diputació.

Fer teatre a Girona no és pas un camí de roses.

APRENDRE CATALÀ, CADA DIA MÉS ÚTIL I CADA DIA MÉS FÀCIL

- Cursos de tots els nivells
- Cursos **Digui, digui...**
- Grups de conversa
- Serveis gratuïts de consulta

Generalitat
de Catalunya
Departament
de Cultura

Informació:
Ajuntaments i Direcció General de Política Lingüística
C/ Mallorca, 272, 8è 08037 Barcelona
Tel. 93/215 90 04

Per al seu aparador

systema6
li ofereix
aquestes possibilitats
i moltes més

E S T A N T E R

Distribuidor COMPONENTES MODULARES, S.A.
SYSTEMA 6-M/6

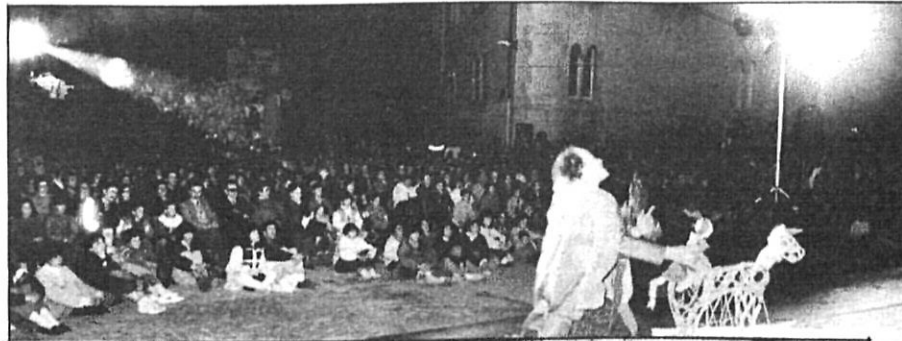
OFICINES: c/. Processó, 43
SALT - Tel. 23 21 99
EXPOSICIÓ I VENDES: c/. Rutlla
(Trav. Dr. Ametller, 28) GIRONA

Un públic jove

El públic amb què treballa Tripijoc és bàsicament els joves i els nens, tot i que el seu darrer espectacle, «Ali... què?», és perfectament acceptable per un adult. «El públic reacciona de manera molt diferent segons la seva composició, i també hi influeix el dia i el lloc». Depenent de qui els ha contractat, ja s'esperen un públic determinat. «Si anem per Rialles ja sabem que trobarem nens amb els seus pares; si, en canvi, és un ajuntament, per una festa major o similar, el públic és majoritàriament gent jove».

Les actuacions de Tripijoc solen venir de diferents institucions i organismes, des de Rialles a ajuntaments, diputacions, la Caixa, representants artístics, i algunes directament al grup.

Les reaccions del públic sempre han estat bones, però oscil·len a causa de factors variats. «El temps o el lloc on es fa l'espectacle afecten molt el comportament del públic. Sovint és molt participatiu, altres vegades es comporta més fredament, però sempre surt content de l'espectacle».

Tripijoc sempre ha tingut molt en compte que el públic gaudeixi amb els seus espectacles.

**laboratori
d'assaigs**

Col·legi Oficial d'Aparelladors
i Arquitectes Tècnics de Girona

Polígon Industrial Celrà (Girona) Tel. 49 20 14

Homologat:

Classe A: Control de formigons
en massa i armats
i el seus materials
constituents

Classe C: Mecànica del sòl

Densitat aparent
Absorció
Desgast per abrasió
Gelaicitat
Flexió
Xoc
Característiques geomètriques
Resistència a compressió
Absorció
Efluència
Succió
Gelaicitat
Dilatació potencial
Característiques geomètriques
Caleïts, esclats (caliche)
Flexotracció
Tracció
Acidesa (ph)
Sals solubles
Contingut de sulfats
Contingut de clorurs
Hidrats de carboni
Olls i greixos (matèria orgànica)
Contingut de calci
Contingut de magnesi
Secció equivalent
Característiques geomètriques
Doblegament senzill a 180°
Doblegament/doblegament a 90°
Assaig de tracció
Aptitud per a la soldadura
Assaig previ (estudi i comprovació d'una dosificació)
Trencada a compressió de provetes
Trencada a tracció de provetes cilíndriques (assaig brasiler)
Consistència mitjançant el con d'Abrams
Contingut de ciment a la pasta revinguda
Testimonis
Fabricació de provetes a l'obra
Anàlisi química
Finura de mort de calç
Finura de mort de calç hidràulica
Principi i fi de presa de les calces hidràuliques
Estabilitat de volum de les calces hidràuliques
Resistència a compressió de les calces hidràuliques
Aspecte i tolerància dimensional de les Plagues
Uniformitat de pes i densitat de les Plagues
Duresa superficial de les Plagues
Resistència a la flexió de les Plagues
Resistència al impacte de les Plagues
Determinació del ph de les Plagues

1976 - 1986: 10 anys de control de qualitat a la construcció

en passa cada una!

pel Tàfàner

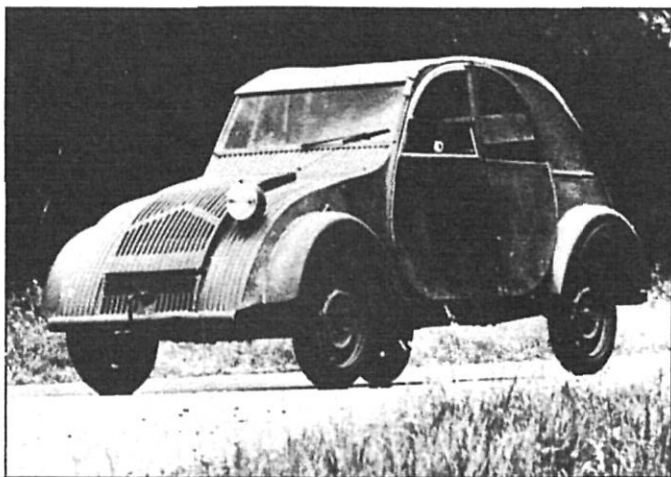
El dos cavalls compleix 50 anys

Em sembla que seria difícil trobar una persona una mica gran que en algun moment de la seva vida no hagi tingut un Citroën 2CV. Va ser el primer cotxe que vaig tenir, i com hi vaig disfrutar! Si comencés a explicar històries, no acabaria mai. Bé, doncs, potser el que no sabeu és que el 2CV compleix enguany els 50 anys de la seva existència. Sí, sí, mig segle, les noces d'or. Segons expliquen els entesos, aquest utilitari va ser concebut pel director general de la casa en veure que la gent popular no es decidia a adquirir els vehicles motoritzats de l'època, perquè els trobava complicats, i cars i gastaven massa. L'ordre de Jules Boulanger a la seva oficina d'estudis va ser fer un vehicle «capaç de transportar dues persones i 50 quilos de pes, que portés una velocitat de 60 Km. per hora, amb un consum de tres litres als 100 km., que fos capaç de circular per camins desastrosos i que el seu preu fos una tercera part d'un 11 lleuger».

De tot això en va sortir el 2CV amb un sol far i la maneta per engegar que molts encara hem fet servir alguna vegada. Com a dada curiosa, podem assegurar que s'han fabricat gairebé quatre milions d'unitats del 2CV, que aviat està dit! I encara se'n fan i se'n compren. D'això se'n diu un cotxe etern.

A les senyoretes de Cistella

En Miquel Ruiz ha rebut una carta de les mestres de l'escola de Cistella, que s'han enfadat perquè va sortir al «Normalitzem». Bé, senyoretes, primer els haig de dir que l'autor de l'escrit és el «Tàfàner». En segon lloc, celebros que em diguin que la normalització és el principal objectiu dins de l'escola. El que ja no

Encara que els models actuals del 2CV han canviat molt, l'estructura i la imatge són les mateixes. Però ara amb dos fars a davant, que bona falta fan.

m'agrada tant és aquest paràgraf: «Sr. Miquel Ruiz, tot i que ens agradaria que no

dubtés del nostre catalanisme, li volem aclarir que a l'època del «Generalísimo»,

l'Ajuntament de Cistella comptava amb uns recursos per reformar l'escola; de moment la Generalitat de Catalunya no ha donat cap subvenció per aquest fet concret, i a Cistella les coses es fan a poc a poc...». Res, a pregar tots perquè torni el dictador, que tan esplèndid era amb el poble de Cistella, i no pas aquesta Generalitat, que no serveix per a res. Per cert, aquestes idees les ensenyen també a la mainada de l'escola? Que Déu ens agafi ben confessats! I una última cosa: voldria aclarir a les mestres de Cistella que la conservació de l'escola és responsabilitat de l'Ajuntament, no d'elles. O és que també tenen elles o els seus familiars càrrecs municipals? La carta acaba així: «Si vostè és tan amable de col·laborar

Normalitzem, normalitzem, normalitzem, normalitzem

Jo, a Girona.— Què voleu que us digui?. Malgrat que gairebé des de petit m'han anat escrivint *Gerona* a tots els rètols que porten a la ciutat, jo continuo anant a *Girona*, que és la ciutat que conec. I, com diu aquell anunci del nen que fan a TV3: I tu? Foto: Comalat.

TV3

- 13.30 Avanç informatiu
- 14.33 TV3, segona vegada: *Gol a gol*
- 14.30 Telenotícies
- 15.18 Carson i Carson, advocats. *Un cas desesperat*
- 16.05 Digui, digui. Identificació de persones - trets peculiars
- 18.47 Avanç informatiu
- 18.48 Fes flash
- 19.20 Oliana Molls: *Un assumpte amb molta punta*. Oliana i els seus amics es disposen a veure el programa del faquir per esbrinar el misteri que amaga.
- 19.50 Filiprim
- 20.30 Telenotícies
- 21.00 Informatiu cinema
- 21.30 Cinema 3: *Cosí, cosina*. (1975). Director: Jean-Charles Tacchella. Intèrprets: Marie-Cristine Barrault, Victor Lanoux, Marie-France Pisier. Biju i Robert es casen; i la filla del Biju, Marthe i el nebot de Gobert Ludovic, que s'han convertit en cosins, simpatitzen cada cop més.
- 23.30 Telenotícies
- 23.45 Arsenal: *Chamaleons*

tve 1

PROGRAMA CATALÀ

- 12.30 Avanç informatiu
- 12.35 Tres per quatre
- 13.30 Crear i viure. Monogràfic: *M, Àngels Anglada, poeta*
- 14.00 L'Informatiu

PROGRAMA ESTATAL

- 7.30 Buenos dias.
- 9.10 Follow Me.
- 9.25 La cesta de la compra
- 9.40 La fuente de piedra. *Cap. 51*
- 10.10 Estudio Estadio
- 11.30 Solo se vive una vez. *Cap. 41*
- 12.30 Avance Telediario
- 12.35 Teletexto
- 15.00 Telediario 1.
- 15.35 Remington Steele: *En el silencio de la noche*.
- 16.35 La tarde
- 17.25 Avance telediario
- 17.30 De aquí pera allá: *Hato de foces*
- 18.00 Barrio Sésamo: *Misterio en el bazar*
- 18.25 El espejo mágico
- 19.00 El planeta imaginario: *Números*
- 19.25 De película: *Cartelera de TVE*. Noms il·lustres de la direcció del cinema i estrelles de talla universal tindran cita als films programats per TVE les darreres setmanes de l'any.
- 20.00 Consumo: *El ruido de nunca acabar*
- 20.30 Telediario 2
- 21.15 Viento, madera y barro: *Japón (IV): La ciudad*. Des de primeres hores de la matinal, les càmeres recorren la ciutat de Tokio per descobrir la barrejada que hi ha entre les velles tradicions i els últims i més avançats invents del progrés.
- 21.45 Régim abierto: *Ajuste de cuentas*. A causa d'un fort mal de cap, la Rosa no pot anar a recollir en Toni, que torna a sortir de la presó, i per tant, aquest ha d'anar amb autobús fins a casa seva.
- 22.45 Nuestro planeta: *Dominar la tierra*.
- 23.45 Telediario 3

tve 2

PROGRAMA CATALÀ

- 17.00 Els camins de la ciutat i dels seus llibres.
- 17.30 El carrer de l'espectacle. Informació del món de l'espectacle
- 18.00 Pica-puça. Programa infantil

PROGRAMA ESTATAL

- 18.45 Carta de ajuste
- 19.00 Agenda informativa
- 19.15 Curso de Ingles. *Unidad Uno*.
- 19.30 Nuestros arboles: *El Haya*
- 20.05 Katie y Allie. *Episodi 4*.
- 20.30 Musica y músicos: *José Luis Rodrigo*
- 21.00 Escalera exterior, escalera interior.
- 21.45 Fueron primera pagina: *José Alfonso*
- 22.00 Lunes cine. Cicle: *Cinema negre americana: La mujer marcada*. (1937). Director: Lloyd Bacon. Intèrprets: Bette Davis, Humphrey Bogart, Jane Bryan, Eduardo Ciannelli, Lola Lane, Isabel Jewel, Allen Jenkins i Margo Method. Cinc belles dones serveixen de «ganxo» en un nou club de joc, al servei d'un gàngster. Elles guarden rigorosament la «lleï del silenci», fins i tot com a encobridores de delictes d'assassinat.
- 23.35 Últimas preguntas

TF.1

- 13.50 Dallas: *Persévérance*
- 14.35 Étoile sans lumière. Film français de Marcel Blistène. (1945). Drame
- 16.05 Show-Bises
- 17.25 La cloche Tibétaine
- 18.25 Le mini-journal
- 18.40 La vie des botes.
- 19.10 Santa Barbara
- 19.40 Cocoricocoboy
- 20.00 Le journal de la une
- 22.10 Acteur studio
- 23.25 Une dernière

A.2

- 15.00 Sergeant Anderson: *Le sadique au rasoir*
- 15.50 C'est encore mieux l'après-midi
- 17.35 Récré A2
- 18.05 Capitot. Feuilleton
- 18.30 C'est la vie
- 18.45 Des chiffres et des lettres
- 19.05 D'accord pas d'accord
- 19.15 Actualités régionales
- 19.40 Le nouveau théâtre de Bouvard
- 20.00 Journal
- 20.35 Les cinq dernières minutes: *Rouges sont les vendanges*

FR.3

- 19.00 Le 19-20 de l'information.
- 19.55 Les entretiens
- 20.05 Les jeux de 20 heures
- 20.35 Le boulanger de Valorgue. Film français d'Henri Verneuil (1952). Comédie dramatique
- 22.25 Soir 3
- 22.55 Urba
- 23.25 Prélude à la nuit

i posar els primers diners per aquesta reforma, estem àmpliament oberts a acceptar-la i a començar puntualment les obres». Els ho repeteixo, senyoretas: és tasca de l'Ajuntament, i no seva. No s'emboquin, que ja en tenen prou per fer rutllar les classes, que els alumnes avui dia porten molta feina.

Confreres

Llegir el diccionari és una tasca ben divertida, creieu. El cap de correcció del PUNT, en Fermí Sidera, em feia adonar dies enrra d'un dels significats de la paraula «confrare». És un mot que ja gairebé no s'usa i s'ha reduït a un cercle exclusivament religiós. L'hauriem de revitalitzar, aquesta paraula. Mireu què diuen l'Enciclopèdia Catalana i el diccionari que ells mateixos han tret, sobre aquest mot: «Cada cadun dels membres d'una corporació professional, benèfica, etc. considerat en relació amb els altres». Res, a partir d'ara, un metge enviarà el malalt al confrare especialista i el periodista es trobarà en una roda de premsa amb els seus confreres.

Per cert, que també significa, segons els diccionari, «Un periòdic en relació amb un altre». I posa un exemple que m'ha satisfet molt: «El nostre estimat confrare «Presència». És bonic que els autors d'aquest volum de la Gran Enciclopèdia que es va editar el 1973, es recordessin d'una revista que no era de Barcelona. És que «Presència», com el Barça, era i és més que una revista.

Estrada Vilarrasa: una nova iconografia de Girona

A la galeria El Claustre (c. Nou, 9, Girona), del 26 de setembre al 18 d'octubre, s'hi esdevé un fet alhora amb ressonància artística i gironina: l'artista Estrada Vilarrasa (nascut a Vic, 1934) hi presenta 50 aquarel·les dedicades a la ciutat de Girona, que també serveixen d'il·lustració d'un llibre de José María Gironella, «Girona Immortal» (n'hi ha versió catalana) amb un pròleg del conegut escriptor i una selecció de textos sobre Girona de Josep Pla, passant per Jaume Fabre, fins a autors antics. Al catàleg de l'exposició, altrament, hi ha un lúcid i polèmic text (datat el novembre de 1985) de Joan Oliver, que polemitzava amb l'art contemporani i el seu entorn.

La solidesa

Naturalment, nosaltres no farem pas cas del tot de Joan Oliver i, per tant, tindrem en consideració les referències de l'art d'avantguarda, a fi de comptes la necessària ascesis que ens ha fet adonar de tots els valors de l'art, de qualsevol mena que sigui. Per tant, no ens estarem d'acudir al testimoni, per exemple, d'un dels qui el feren possible, com Cézanne, quan deia que volia fer de l'impressionisme una cosa sòlida com l'art dels museus. Doncs bé, Estrada Vilarrasa, si se'ns permet el simil, diríem que això ho ha fet amb l'aquarel·la. Aquesta tècnica, massa sovint, esdevé acadèmic pretext de trivials i desmanegades receptes. Aquí, en canvi, sobren les adjectivacions pròpies de la pintura comercial: és igual si es tracta d'oli o aquarel·la, de dibuix o guaix: ens trobem, simplement, davant de pintures, amb sòlides pintures que s'aguanten per la pròpia entitat, baldament es refereixin a uns paisatges urbans en concret.

Paisatge construït i habitat

La pintura comercial, que amb tanta braó es deleix pel

paisatge, sol convertir-lo, en canvi, en un mer pretext temàtic (a causa de l'èxit i adhesió que obté, de la facilitat dels trucs de reproducció, de l'al·lusió al passat prestigiós de l'impressionisme, etc.). En mans d'aquests insulso fabricants de receptes sense imaginació ni tremp intel·lectual, el paisatge se sol convertir en un mer decorat, repetició de repeticions. Els paisatges d'Estrada Vilarrasa, ans al contrari, glateixen de vida i, perquè no, també de tendresa, però no

pas, de cap manera, de sensibleria ensucrada. I no pas, ni en un cas ni en l'altre, per la presència de les flors i la vegetació amb què l'artista amaneix els més àrids i petris racons urbans, sinó perquè contenen la suficient substància mental de què parlava Leonardo. Són, per damunt de tot, per damunt de qualsevol anècdota, de qualsevol referència a uns racons urbans estimats o idealitzats, pintura. Pintura mental, pensada i construïda pinzellada a pinzellada.

L'anècdota transcendida

Naturalment, hi haurà qui hi veurà fonamentalment, a les referències urbanes, una mena d'hagiografia pètria de Girona. I, de fet, per què no: en art, no hem pas d'ésser tan modernament puritans que ens hàgim de negar del plaer del tema. Però cada cop un públic més educat en art, o una immensa minoria més sensible, aprecia també allò estrictament plàstic. En aquest sentit, Estrada Vilarrasa ens proporciona moments d'un intens plaer: composició, color, ombres i clarors, línies i masses es drecen per elles mateixes pels seus valors estrictament i profundament pictòrics, al marge de la tècnica emprada (aquarel·la) i al marge del tema reflectit (Girona). Qualsevol anècdota, sigui el truc tècnic o sigui la sentimental adhesió al tema, queda transcendida. En molts indrets del quadre, en arquitectures i cels, en fullatges o detalls, no agrairíem prou el que ens han ensenyat artistes més despulladament abstractes que, justament, ens fan adonar el pur valor de colors i formes.

Una atmosfera suggerent

La pintures d'Estrada Vilarrasa creen també una at-

TV3

- 13.30 Avanç informatiu
- 13.35 TV3, segona vegada: *Joc de ciència*
- 14.30 Telenotícies
- 15.18 Carson i Carson, advocats. *Els testos s'assemblen a les olles*
- 16.10 Aula Visual: Com vivim, la salut i el teu cos
- 18.47 Avanç informatiu.
- 18.50 Fes Flash
- 19.20 La guerra de Tom Grattan: *La gallineta cega*. Tom intenta advertir les autoritats d'un complot.
- 19.50 Filiprim
- 20.30 Telenotícies
- 21.00 Perry Mason. *El cas de la fotografia canviada*. Un accident en un creuer oceànic involucra Perry Mason i la seva secretària.
- 22.00 Jo, Claudi. *Cap. 1*
- 23.15 Jazz: *Big Band del Taller de Músics*
- 24.00 Fi d'emissió

tve 1

PROGRAMA CATALÀ

- 12.30 Avanç informatiu
- 12.35 Tres per quatre
- 13.30 Terenci a la fresca: *Silvia Munt*
- 14.00 L'Informatiu

PROGRAMA ESTATAL

- 7.30 Buenos días
- 9.10 Follow Me
- 9.25 La cesta de la compra
- 9.40 La fuente de piedra. *Cap. 52*
- 10.10 Punto de encuentro
- 11.10 Consumo: *El ruido de nunca acabar*
- 11.35 Solo se vive una vez. *Cap. 42*
- 12.20 Avance telediario
- 15.00 Telediario 1.
- 15.35 Remington Steele: *Steele, el único para mí*
- 16.35 La tarde
- 17.25 Avance telediario.
- 17.30 Dentro de un orden: *Las Cortes (II): El Senado*
- 18.00 Barrio Sésamo: *El mundo del revés y Espinete*
- 18.30 Los electroduendes
- 19.00 En la naturaleza: *Desembocaduras (III)*
- 19.30 Las chicas de Oro
- 20.00 Las cuentas claras: *¿Por qué la mujer encuentra trabajo?*
- 20.30 Telediario 2
- 21.15 Plató Vacío
- 22.25 Las viudas. *Episodi nº 4.*
- 23.20 En portada
- 23.50 Telediario 3
- 0.20 Teledporte

tve 2

- 17.45 Carta de ajuste
- 19.00 Agenda informativa
- 19.15 Curso de Ingles. Unidad Uno
- 19.30 Aventuras del cachorro Puppy: *Puppy y los cachorros en el pueblo fantasma.*
- 20.00 Planta Baja: *Londres*
- 21.00 Turno de oficio: *La toga*. La defensa de Carmen será el primer cas que s'assignarà a Cosme per Torn d'Ofici. L'embriaguesa no és la millor manera de presentar-se al primer judici.
- 22.00 Documentos TV.... *de tota la vida*. Documental sobre les vides d'algunes dones que participaren en la revolució social durant la guerra civil d'Espanya i el seu paper en el moviment llibertari espanyol.
- 23.05 Tendido Cero
- 23.35 Carol Burnett. Carol i Harvey són un matrimoni, i cadascun té alguna cosa per confessar a l'altre, si bé la importància del que contenen està a punt de trencar el seu matrimoni.
- 24.00 Metropolis

TF.1

- 13.50 Dallas: *Jamie*
- 14.40 Ravi de vous voir
- 15.45 Le bonheur conjugal: *Le coup de foudre*
- 16.15 Show Bises
- 17.25 La cloche tibétaine: *Le cœur de la vieille chine*
- 18.25 Le mini-journal
- 18.35 La vie des botes
- 19.10 Santa Barbara
- 19.35 Expression directe
- 20.00 Le journal de la une
- 20.25 Loto sportif
- 20.35 Le veto: *Rocky. Série*
- 21.30 Medecine a la une
- 23.00 Une dernière

A.2

- 19.15 Actualités régionales
- 19.40 Le nouveau théâtre de Bouvard
- 20.00 Journal.
- 20.35 Alexandre le Bienheureux. Film D'Yves Robert (1967). Comédie
- 22.15 Les jeux
- 23.25 Édition de la nuit

FR.3

- 20.05 Les jeux de 20 heures.
- 20.30 D'accord, pas d'accord
- 20.35 Avec les compliments de Charlie. Film américain de Stuart Rosenberg. (1978). Policier
- 22.15 Soir 3
- 22.40 Décrochage régional

mosfera suggerent. No pas en el sentit de la pintura transimpressionista, de valor atmosfèric, sinó en el més al·lusiú i figurat de *clima*. No és un paisatge urbà-decorat, sinó unes pedres que viuen i parlen, plenament habitades, amb remor de passos i converses de carer, amb ànsies d'ulls embadalits, amb vitalitat de ciutat vella però renovada: i tot això, baldament, la figura humana a penes hi apareix. Com en l'art de debò, és més allò que es suggereix que no pas allò que es diu. Com en el camp de l'amor, podríem afegir: no debades aquesta pintura és plena de sensualitat, de calidesa, de morbidetza. I, com ja ha estat vist, el pintor s'ho pot permetre a bastament, perquè abans ens demostra que sap conjugar, construir i pintar.

Una nova iconografia gironina

Girona compta, ben sortosament, amb una nova iconografia, i dic nova en el sentit més literal. Lluny del gris i del negre de consuetud, lluny del pintoresquisme gratificant però buit, lluny, fins i tot, de la servitud fotogràfica, però plena de calidesa, de suggestió, de la més alta qualitat pictòrica. Que, finalment, és allò que compta.

tota la televisió

JUNCA MOBLES

SEMPRE AL VOSTRE SERVEI

Us oferim l'estil de mobles més adient per a la vostra llar

C/. Major de Salt,
270-272
Tel. 23 01 76

El País de la Sopa d'All

Malgrat que els espanyols, en sentit estricte, solen pensar el contrari, no hi ha una cuina «nacional» corresponent al territori de l'Estat Espanyol: hi ha, si de cas, tantes cuines nacionals com nacions l'integren: una cuina espanyola en sentit estricte (de les zones de parla espanyola o castellana, Castella, Andalusia, Aragó, Astúries, Extremadura, etc.), una cuina catalana (Principat, País Valencià i Balears), una cuina gallega i una cuina basca. A més, cadascuna d'aquestes cuines de nacionalitat té, evidentment, les seves cuines regionals, que no corresponen al concepte que en tenen els espanyols, amb un epicentre —que són ells— i unes perifèries o «regions» més o menys folklòriques. Xavier Domingo, per exemple, ha escrit que no es pot parlar de «cuina espanyola», si de cas de diverses cuines, amb un sentit semblant al que diem.

Portugal també

No es tracta, pas, però, de cercar la «diferència» —aquesta expressió una mica cursi de «dret a la diferència» que utilitzen els francesos— per a les minories (o comunitats minoritzades) de tipus social o nacional entre les diverses comunitats gran-espanyoles. És evident que tots plegats estem en un mateix context geogràfic i —a grans trets— cultural, amb la qual cosa les diverses cuines «espanyoles» tenen força trets en comú.

Dit això, l'espanyol o l'espanyolista ara, segurament, respirarà una mica més tranquil. Però com Esprit, que parlant del concepte **tranquil·litant** d'Espanya en una entrevista, crec recordar, amb el Sr. del Olmo (espanyol de pro), va esperar tot seguit el galliner tot al·ludit a Portugal, nosaltres

hauríem de fer el mateix.

Així doncs, al castellano-espanyol li concedirem la constatació que, efectivament, les cuines catalanes, basca, etc. tenen, en efecte, nombrosos trets comuns, «espanyols»... però ni més ni menys, exactament, que aquests trets són peninsulars, és a dir, que comprenen també Portugal. El xoriço —el nom espanyol del qual, per cert, sembla d'origen portuguès, **chouriço**—, és un ingredient bàsic de les cuines peninsulars, d'Espanya a Portugal, de Galícia a Euskadi —exceptuant, en aquest cas, els Països Catalans—. Altres plats o ingredients ens són comuns: el **cocido/-cozido/eutzekari/escudella i carn d'olla**; l'ús de la ceba, el tomàquet, el pebrot, el **botifarró/morcilla/morcela**, etc.

I també, les sopes de pa bullit i algun aromatitzant: farigola o menta a Catalunya, celiandre a Portugal («Sopa alemtejana»), all arreu: i tot això, val a dir-ho, fins a Occitània, no debades els territoris ultrapienencs formen part del gran sistema de la cultura catalano-mediterrània i, per tant, de la cultura gastronòmica de les sopes de pa (**Aiga bolhi-**

com trossos de pa sec, remenant-ho continuament. Quan tot és ros s'hi tira sal, aigua, rodells de xoriço, pebrot sec a trossos i una mica de tomàquet fregit. Es tapa la cassola, es va desfent una mica el pa amb una forquilla i es fa bullir uns 15 minuts. Just abans de treure la cassola del foc s'hi tiren ous batuts, es remena bé i se serveix tot seguit.

Notes: Dintre les múltiples variants de la sopa d'all, aquesta recepta familiar basca és particularment saborosa. El tomàquet hi afegeix color i el pebrot, especialment l'anomenat «choricero», un gust deliciós.

da, Sopa d'all, etc.).

La sopa d'all, doncs, es troba repartida arreu de la Península: podem degustar una «Sopa d'all», perfumada amb farigola; una «Sopa de allo», amb ceba i julivert, una «Sopa castellana», amb xoriço, pernil, etc. i una «Berakatz-zuku», amb pebre vermell, pebrot, etc.

Berakatz-zuku (Sopa d'all Pepita Iturrioz)

Ingredients: Alls, pa sec, aigua, sal, oli, tomàquet fregit, xoriço, pebrot **choricero**.

Elaboració: Es posa una cassola de terrissa al foc amb oli. S'hi fan sofregir uns grans d'all tallats a làmines, evitant que es cremin, així

ON?

On poder menjar, en un ambient tranquil, graellades de carn, fetes, de veritat, a la brasa? Podeu provar un nou restaurant acabat d'obrir a Girona, MASSANA (c. Bonastruc de Porta, 10. Tel. 21 38 20). Diverses graellades de carn, o també de llagostins amb bacó, així com patés, torrades i diversos plats guisats del dia —conill, vedella, etc.—, es poden degustar en aquest nou establiment, que ve a completar l'oferta gironina en aquesta matèria. Correcta relació qualitat-preu i algunes coses encara per fer, com és la carta de vins. Com a vi de la casa, però, un excel·lent D.O. Tarragona.

HISTÒRIA

13

LA GUERRA CIVIL A LES COMARQUES GIRONINES

VIVA

Els seus homes treballaven a les fàbriques de suro, de camàlics al moll o de pescadors, i el 1936 arrossegaven molts anys de lluita per millorar les condicions laborals i el nivell cultural. La CNT era l'únic i molt actiu sindicat i Esquerra Republicana, el partit més votat. A partir del 18 de juliol, Palamós patí els efectes d'una guerra que no havia demanat i tirà endavant un projecte de revolució social. Foren mesos d'esperança, bombardeigs, morts, segrestaments, gana, desolació... Tres anys en què la destrucció vingué per terra, mar i aire.

Els carnivals de Palamós eren dels més lluïts. En la imatge es veu al fons el Casino del Port.

Aquell setze de juliol la preocupació principal de l'Ajuntament de Palamós, compost majoritàriament per homes d'Esquerra Republicana, era la concessió de permisos per variar la fesomia urbanística d'algunes façanes, la urgent necessitat de dotar el poble amb tres aules de pàrvuls més i una subvenció econòmica als trenta participants locals entre ells, Joan Roselló a l'Olimpiada Popular que properament s'havia de celebrar a Barcelona. Aquest fou l'únic punt de l'ordre del dia que ocasionà certa polèmica. El conseller Francesc Medir, d'idees conservadores, protestà enèrgicament:

—No s'han de donar diners per ajudar a unes competicions que tenen un caire marcadament polític.

L'alcalde, Dídac Garrell, empleat de banca i membre del Comitè d'honor, juntament amb Miquel Bardera i

Palamós: La guerra bomberdejà molts anys de lluita obrera

CARME VINYOLÉS

el veterà diputat Josep Fàbregas, rebatejats els arguments de l'oposició minoritària:

—Es tracta d'unes proves

merament esportives en què participen totes les organitzacions que hi volen enviar els seus atletes, com és el cas, per exemple, de les Jo-

ventuts Cristianes de Catalunya.

Així que, Medir es quedà sol en el moment de la votació i el consistori atorgà cent pessetes per a les despeses de desplaçament. Però la moneda no arribà a sortir de la vila, com tampoc no se'n mogueren els joves corredors. Des de feia dies la inquietud i el desconcert s'apoderaven dels ànims de bona part de la població, que continuava les seves activitats normals, intenta exorcitzar l'amenaça que s'escoltava de veu en veu. Al port havia ancorat el mercant «Ciutat de Reus» i alguns dels seus mariners, en Ronda, «el Coix», en Daniel «el Ros», portaven notícies fresques:

—Ja és segur que hi haurà un aixecament contra la República. Ens haurem de defensar, perquè aquesta gent vol continuar dominant i explotant la classe obrera.

Les paraules del «Ros» i

de l'alacanti Ronda, els dotats amb més facilitat d'expressió, no queien en sac foradat. En la ment de molts camàlics i treballadors de fàbrica hi havia viu encara el record de freqüents i durs enfrontaments amb una burgesia industrial de clares reminiscències caciquils que s'havia fet les barbes d'or en l'època daurada del suro i a la qual mancava, en línies generals, el to contemporitzador que havien adoptat els seus coetanis de Sant Feliu de Guixols, llevat de Palet Collga, administrador i accionista de Can Muntaner. A Palamós, els Ribera, Gubert, Matas... incrementaven el poder casant-se entre ells:

—Aquests, els Ribera, que van fer els quartos amb el tràfic d'esclaus, es creuen que podran imposar la seva llei. No volem tomar al pas-sat!

Andrés Ribera i Llorens era, en aquells moments, una de les grans fortunes del poble. El consignatari principal del port de Palamós i cònsol italià (l'altra firma, la Matas, tenia menys envergadura) no havia pogut frustrar, l'estiu de 1932, una de les vagues més combatives dels obrers portuaris. La CNT, aleshores única i molt activa organització sindical, havia eliminat, un any en-rra, una denigrant pràctica laboral consistent en el fet que l'encarregat de la patronal oferís el jornal de càrrega o descàrrega dels vaixells utilitzant el sistema del *señorito andaluz*: el d'escollir de manera discriminada aquelles persones que considerava menys conflictives socialment. Després d'uns dies d'atur, els treballadors havien aconseguit l'establiment de torns regulars de feina, controlats per un delegat sindical, i es repartien equitativament la setmana-da.

El 1932, però, els consignataris van pretendre trencar els compromisos contrets i els obrers iniciaren una nova vaga. Passant per alt els dictats reformistes de la República i rementent-se a un passat no gaire llunyà en què els pistolers del Sindicat Lliure sembraven el terror i la mort, la patronal palamosina contractà uns trenta d'esquirols de Barcelona

Josep Fàbrega, diputat, federal i afusellat al 39.

... L'encarregat de la patronal oferia el treball de càrrega o descàrrega dels vaixells seguint el sistema del «señorito andaluz», discriminadament, a aquelles persones considerades menys conflictives socialment.

que, sempre custodiats i protegits per la Guàrdia Civil, carregaven damunt les espatlles els sacs de suro, farina, sal o carbó. Alguns d'ells, malforjats i adustos, mostraven la misèria i la desgràcia en el seu comportament absent, indiferents a les protestes de les dones que els increpaven pels carrers del poble. Però d'altres, guarnits amb mocador al coll i la gorra inclinada, acudien a les tavernes, i omplien l'ambient de provocacions i amenaces. La situació s'allargava massa i malgrat

el nivell de conscienciació dels gairebé vuitanta treballadors fixos (i altres tants d'eventuals), d'un moment a l'altre podia ocórrer algun fet luctuós irreparable. Joanet Roldós, fill de Calonge, camàlic i carismàtic dirigent anarquista, discutia l'estratègia amb altres sindicalites, de Palamós i Calonge:

—O acabem amb els esquirols, o els esquirols acabaran amb nosaltres.

La decisió aviat fou presa, alt i ben tallat per la naturalesa, una figura que imposava respecte, tenia les entranyes

nobles:

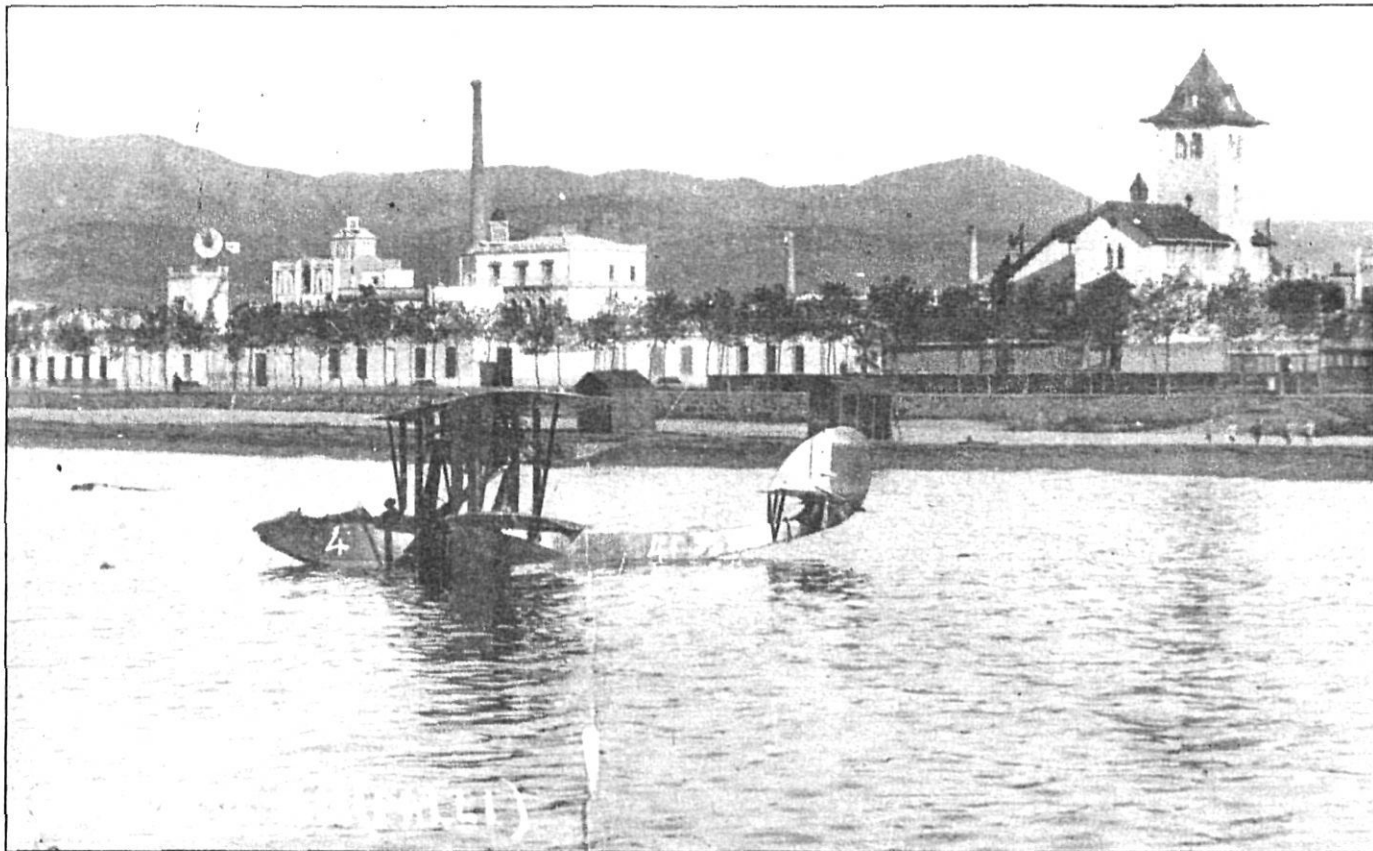
—Sobretot, no mateu ningú.

A la nit, els esquirols que dormien en un magatzem del consignatari foren despertats amb l'estrepit d'alguns «petards» que els aconsellaren tornar a casa seva. L'endemà, un grup de calongins esperava en els revolts de Torrent els camions que duïen mercaderies cap al port de Palamós i dispararen. En resultà ferit el propietari dels vehicles, un home de la Bisbal, i els esquirols restants no s'acostaren més per la vila marinera.

Aquest era un episodi més dels viscuts pels treballadors del moll o de les indústries taperes de Palamós, un homes d'extracció humil que havien nascut amb el segle i s'havien forjat l'adolescència en fàbriques i tallers, deu hores cada dia, sis dies cada setmana, la majoria d'ells a l'empresa francesa «Berton i Delives» dedicada a la producció del disc de suro, i en unes condicions econòmiques poc alegres: la mainada d'onze a setze anys cobraven des de tres fins a sis rals, i quan el vailet encarregat d'apilar les tires de suro era passat a la categoria de «barrinaire» o de «lepiaire», podia arribar a guanyar disset rals. Davant d'aquest estat de coses, l'afiliació sindical —la CNT s'havia constituït el 1910— era massiva. Ja el segle passat dos palamosins, en Bonal Fuster i en Ricard Marqués, havien creat una agrupació, «Sociedades obreras», germen de la posterior «La Redención del Obrero» i primer intent de conscienciació obrera.

Molts anys de lluita i sacrificis

La vaga dels vaillets al 1911 (molts d'ells empresonats i alliberats mercès a la mediació del diputat guixolenc Salvador Albert, home de fermes conviccions federals i tarannà senzill i honest), la dels obrers del ram de la construcció al 1912, els intents frustrats d'atur al 1915, quan la «Corchera In-

La fàbrica i la xemeneia de la casa Muntaner sobresurten al passeig.

ternacional» va reemplaçar les antigues barrines per les «metralladores» i acomiadà molts treballadors, el *lock-out* (de novembre de 1919 a gener de 1920), en què la patronal tancà les fàbriques perquè la gana desestabilitzès el puixant moviment obrer i acomiadà els dirigents més notables (Pelai Llobet, Nicet Gafarot, Josep Roget), el paper solidari jugat per la «Equitativa», la cooperativa de consum que oferí aliments per posar en funcionament una cuina econòmica de resistència, la formació de grups d'autodefensa per protegir-se del pistolisme imperant, les intimidacions en l'època de la dictadura de Primo de Rivera (l'expulsió de Palamós d'Adolf Escofet, o la deportació a Sòria de Francesc Isgleas, decidit sindicalista), la constitució d'un comitè propacte de Sant Sebastià, amb reunions a can Didac Puig i amb la participació d'Adolf Escofet i Joan Roldós, i ja en període republicà la vaga al moll, i al 1934, en ple bienni negre, la detenció de Culubret, Gispert, Garriga i Sospreda, que s'havien

Guarnits amb mocador al coll i la gorra inclinada, acudien a les tavernes i omplien l'ambient de provocacions i amenaces

desplaçat a Girona per informar-se sobre les pautes a seguir... Eren molts anys de sacrificis, reivindicacions i lluita per aconseguir no solament millores econòmiques, sinó la dignitat i l'elevació del nivell cultural de la classe treballadora.

L'aparició al 1911 del «Centre obrer instructiu», que impartia classes a la nit per acabar amb l'analfabetisme, mogut per homes d'idees avançades com Antoni Puig «El Barberillo», Amador Vila, Francesc Vidal, Joan Felip... i del Centre de Cultura Obrer, del qual fou secretari Escofet i que intentà posar en funcionament una escola racionalista, les conferències instructives celebrades cada setmana als locals del «Centre Econòmic» o la Gorga, creat al 1887, vertader punt de reunió dels treballadors que, amb

els anys, s'havia dotat d'una magnífica i valuosa biblioteca... Tot plegat, un bagatge massa preciós per ser perdut per culpa d'un aixecament facciós.

A les tavernes, places, carrers i locals de Palamós, com el Casino la Unió o dels Senyors, on es reunien els Ribera, Gubert, Matas, propietaris de la riquesa del poble, i també l'Antoni Plaça, «En Tous», encarregat i veu del seu amo, l'etern secretari de tot, que es donava molta importància; el Centre Republicà Federal, seu dels homes d'Esquerra Republicana; el Casino del Port, catau d'empleats i burgesos mitjans que no podien aspirar a la «categoria» de «senyors» però tampoc no cordaven amb la postura més progressista dels parroquians del Centre Republicà, ni amb la conscienciació social dels

obriers de la Gorga; a ca l'Arnau, a can Badó Fesol... tot hom parlava del mateix amb exaltació, por o alegria, segons la postura de cadascú. Però la majoria dels palamosins es sentien republicans i el diumenge 19, cap al tard, rendida la guarnició de Girona i Barcelona, escolta-ven les al·locucions, enfervorides i ben trenades, del mariner Ronda, del «Ciutat de Reus».

—Espanya no ha de caure a mans del feixisme, ni de l'oligarquia explotadora, ni de l'Església que és sempre al costat dels rics. Ha arribat el moment de la revolució!

L'alcalde Didac Garrell Tauler, home d'Esquerra Republicana, al qui el seu càrrec de director de la Caixa d'Estalvis no l'obligava a freqüentar precisament les capes populars, es veié desbordat pel nou estat de coses, des de dies abans, quan els dirigents anarquistes, que venien preparant-se per una situació semblant, volgueren conèixer la capacitat i el paper de l'Ajuntament. La resposta havia estat desencoratjadora:

—No hem rebut cap indi-

Portada de
Marinada,
una de les
publicacions
de la vila.

cació concreta de la Generalitat. Hem d'esperar els esdeveniments.

Bandido-vendido

Aquesta no era reposta per als homes de la CNT, que des de tres mesos enrra, conscients de la revolta que es flairava a l'aire a partir del triomf del Front Popular, feien guàrdia a les nits amb armes adquirides a través d'una subscripció, o amb alguns dels winchesters que Esquerra Republicana havia abandonat a l'octubre de 1934, en el frustrat intent de proclamar i consolidar una República catalana. Aleshores, a Palamós, alguns joves trucaren a la porta del veterà dirigent federal Josep Fàbrega, l'ex-alcalde que, al 1902, rebutjà la placa d'Isabel la Catòlica, respectat i prestigià, si bé la CNT l'anomenava jocosament «el diputat mut» per la seva escassa predisposició a deixar-se sentir en el Parlament. Fàbrega volgué calmar els ànims i els comminà a retirar-se a casa seva. Però l'ambient estava caldejant. En el tren petit s'havia declarat la vaga i soldats de Girona conduïen la locomotora. La Guàrdia Civil es posava nerviosa davant la concentració de grups de persones que enraonaven als carrers o als locals públics. Al bar de Josep Arnau (home d'intel·ligència racionalista i poc amic de vel·leïtats clericals que durant el lock-out, i juntament amb altres palamosins, va recórrer tota la comarca buscant fonsos per als treballadors), la Institució Benemèrita ordenà el

desallotjament amb les armes a punt.

A les protestes dels contertulians respongueren amb foc, i al carrer caigué Narcís Rovira Sureda, que morí a Barcelona uns dies després, i de les estelles de les bales en resultaren ferits lleugerament Joaquim Janohé, el sastre Culureu, el pianista Ramon Casas i el pastisser Alsina, els quals es trobaven a les rodalies. Francesc Goday, director del banc de Palafrugell i posteriorment de la Cooperativa, màxim representant del Partit d'Acció Catalana Republicana, havia estat el primer convocant de la concentració. Posteriorment, quan es volgué esbrinar el comportament repressiu de la Guàrdia Civil, el tinent d'aquest cos declarà haver escoltat de la seva boca:

—Sois unos bandidos

Però Goday assegurà haver dit únicament:

—Os habéis vendido.

El 20 de juliol quedava constituït el Comitè de Milícies Antifeixistes, compost per militants de la CNT i alguns d'Esquerra Republicana, Roldós, Escofet, Ribas (Madriles), Gispert, Marlasca, Cistener, i un grup de milicians que, entre altres tasques, escorcollaren les cases i recolliren les armes dels grans propietaris i persones de minsa vocació re-

publicana i establiren els controls de carreteres. Josep Trijueque, dependent de la Cooperativa a qui l'aixecament de Franco sorprengué casualment a Palamós, de permís del servei militar, i tallades les comunicacions, no pogué incorporar-se a la seva destinació. Fou mobilitzat pel Comitè:

—Has de demanar la documentació a tots els que vulguin entrar al poble. Si vingues algun grup descontrolat de fora, avisa'ns, que no tinguéssim cap disgust.

A finals de juliol, Trijueque viatjà a Barcelona a Maó, amb el destructor Alcalá Galiano, i patí fins al 38 els bombardeigs diaris de l'aviació rebel, fortificada a Mallorca. A Palamós es decidia imposar un impost local damunt les arqueus dels veïns més acomodats (grans propietaris, comerciants) per poder fer front a les necessitats dels obres en atur, així com l'ocupació i aprofitament de les cases dels qui en veure frustrat a Catalunya el cop facciós, optaren per marxar dels seus llocs habituals de residència. Les escasses simpaties que havia mostrat sempre la jerarquia eclesiàstica envers el projecte polític de la República, i l'exaltació revolucionària dels primes dies, provocaren també a Palamós la crema i destrucció de les imatges re-

ligioses. Roldós, pacífic per naturalesa, no era partidari de la pira, si bé comprenia el sentiment dels seus companys, en aquells moments tan decisius. Però no estava disposat a acceptar cap taca en el comportament de la CNT de Palamós:

—Que ningú no robi res ni s'apropriï d'objectes que són de tot el poble. No es tracta d'aprofitar-se de la situació, sinó de fer justícia.

Poques hores després uns milicians escorcollaren la rectoria i en el fons d'un calaix aparegué una llista amb el nom d'uns quants «rojos» que havien de ser afusellats, entre ells Roldós, Marlasca, Culubret i Ernest Amat. El capellà ja era fora del poble i al vicari, mossèn Pau Camós, i altres persones; pertanyents a famílies acomodades, com el farmacèutic Lluís Figa, el rendista Francesc Pijaume; el propietari d'un garatge mecànic, Òscar Capdevila; l'ex-regidor Francisco Medir, posseïdor d'una fàbrica de canyes, fet dimitir per «desaffecte»; el carreter Mateu Vila; l'empleat de les oficines de la Vincker; Juli Parxés; el treballador de can Ribera, Josep Fonalleras; el porter de la duana del port, Pinilla; i tres dels màxims exponents de l'oligarquia local, Andreu Ribera Llorens, Anselm Gubert Garrell i Francisco Gubert Bessa, foren obligats a treballar en les fortificacions i trinxeres de la Fosca. Francesc Pijaume, propietari de diverses cases que li permetien, a ell i a la seva família, viure d'arrendament, catòlic practicant, havia llançat al

... homes d'extracció humil, que havien nascut amb el segle i s'havien forjat l'adolescència en fàbriques i tallers, deu hores cada dia, sis dies cada setmana...

L'antiga fàbrica de discs de suro Berthon i Delibes fou més tard la seu del Centre Republicà Federal.

Francesc Pijaume, un dels propietaris morts la nit del setze al disset de novembre de 1936

Mediterrani la seva vasta biblioteca de vides de sants. Es mostrava pesarós:

—Ara em castiguen a fer trinxeres, com si fos un pecat ser creient i ric!

Anton Amat, fill de Palamós, treballador a la fàbrica de l'advocat federalista Narcís Sunyer a Sant Antoni (Llevant de Mar durant la revolució), s'escoltava atentament la seva mare:

—Hauries d'ajudar el capellà de Sant Antoni, que està malalt de l'apèndix i no es pot quedar més al poble.

Llibertari, autodidacte i conscient del paper alliberador de la cultura, Anton Amat havia estudiat a les nits a l'escola d'en Pallí (pedagog partidari de l'ensenyament de Ferrer i Guardia) i, molt influït pel pare i sobretot per l'avi, culte i gran conversador, admirava per damunt de tot els autors liberals i individualistes com Stuart Mill, Nietzsche, el novel·lista Ibsen... Juntament amb el seu germà Ernest, Culubret, Garriga, Lloret, Corredor havia format part del grup «Estudis», subscrit a la revista del mateix nom, i havia participat anys enrera

en els fructífers caps de setmana a Can Cristo, on de vegades es trobaven més de 1000 persones de Palamós, Sant Feliu, Llagostera, Casà, Calonge, Sant Antoni, que representaven peces teatrals, debatien temes polítics, escoltaven conferències de Frederica Montseny, Federico Urales, Francesc Isgleas o, les dones més concienciades, s'indignaven davant la prosa crua i lírica de l'escriptor i ambaixador de Colòmbia a Espanya, Vargas Vila, que solia considerar: «La mujer tiene que ser como la copa de xampany; después de apurarla, tirarla». Aquell dia, Amat es dirigí al Comitè de Llevant de Mar, que li concedí un passí fins a Girona. Però el capellà i la seva mare havien d'arribar a Olot, on tenien familiars, així que a la ciutat dels quatre

rius Expèdit Duran els firmà un nou salconduit. Tot anava com una seda fins que, a l'altura de Castellfolit, els aturaren un grup de milicians als quals s'havia avariat el camió:

—Necessitem el vostre cotxe, hem de perseguir uns feixistes que s'escapen cap a Oix.

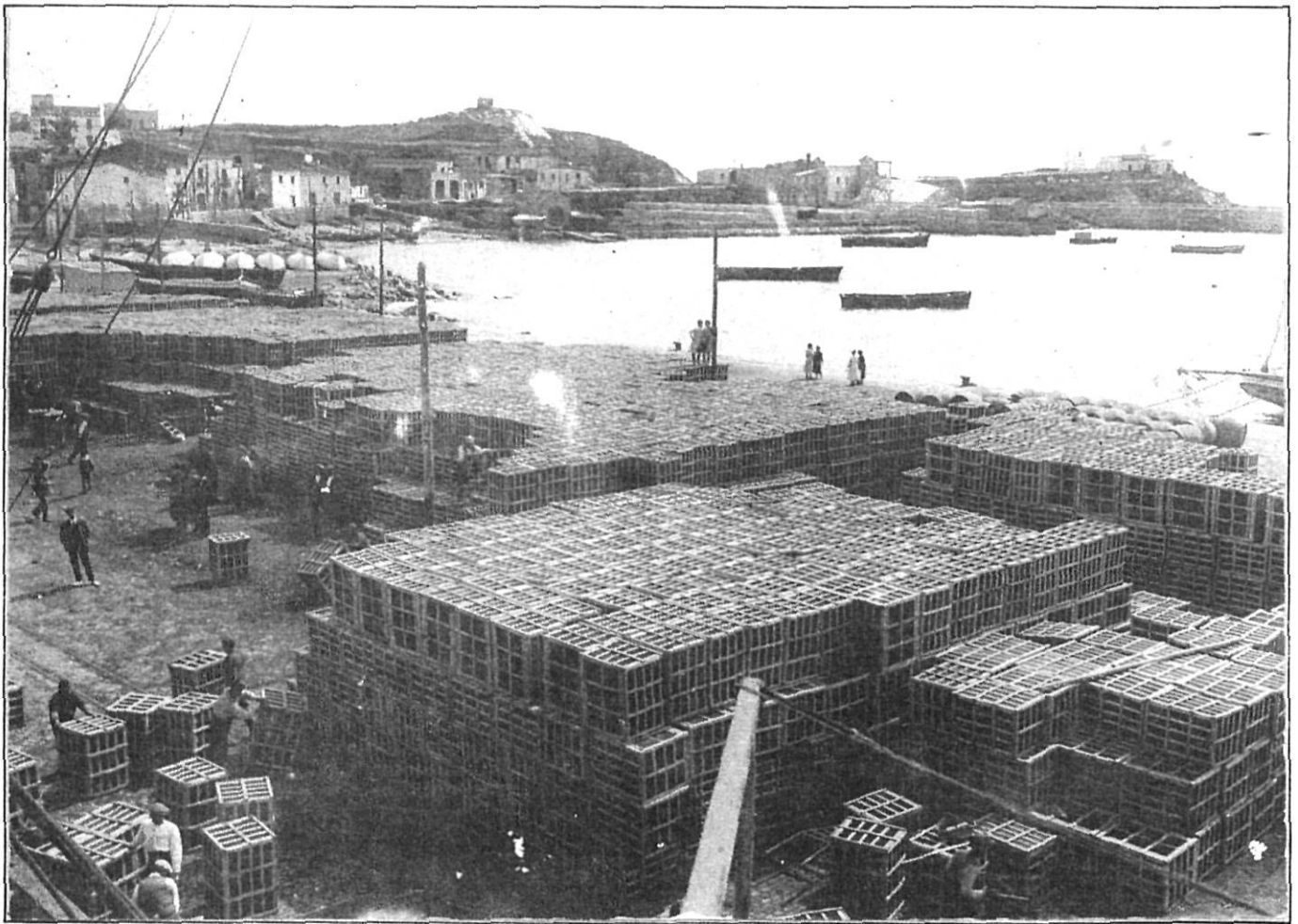
Amat es negà a lliurar-los els vehicles, tot esgrimint el passí signat per Duran, i la comitiva arribà sense contratemps a la capital de la Garrotxa.

Pocs dies després, a primers d'agost, Anton Amat marxà voluntari cap al front, com altres palamosins de la CNT i d'Esquerra Republicana, Culubret, Turró, Lloret, Plaia, Ernest Amat (que hi moriria). Igualment, s'incorporaren a les columnes de Durruti alguns dels mariners

del «Ciutat de Reus» als quals el cop sorprengué a la vila: Ronda, el Ros, el Negre. A la reraguarda, també havia arribat el moment de sacrificis i solidaritat. D'Aragó arribaven nens refugiats que havien de ser atesos, hi havia qui es trobava en una situació econòmica desesperada. A part de la contribució obligatòria imposada als propietaris, s'obrí una subscripció popular voluntària per ajudar els familiars dels combatents ferits al front, una llista que els primers dies s'enreixà (es recolliren més de 16.000 pessetes fins a finals d'agost), però amb el temps i l'allargament de la guerra perdé força.

A mitjans d'octubre, segons el corresponent decret de la Generalitat, a Palamós, com a tot Catalunya, l'ajuntament es constituí de nou. Llucià Sistané Suquet, d'ERC, fou el nou alcalde, en un equip format per sis homes d'ERC: Sistaner, Manuel Flaqué, Francesc Sala, Josep Pomes, Artur Casanovas i Juli Pallí; sis de la CNT: Josep Gispert, Adolf Esco-

«Espanya no ha de caure a mans del feixisme, ni de l'oligarquia explotadora ni de l'Església que és sempre al costat dels rics. Ha arribat el moment de la revolució!»

En el moll de Palamós s'hi concentrava una part important de les activitats obreres.

fet, Ignasi Marlasca, Joan Roldós, Pelai Llobet i Pere Ullastres; 4 del PSUC; Josep Costa, Joaquim Lumbreras, Vicenç Gavera i Josep Saqués; 2 d'Acció Catalana Republicana: Francesc Goday i Abdó Cama, i 2 del POUM: Víctor Nicolau i Joaquim Robau.

A partir d'aquella data els milicians passaren a la jurisdicció de l'Ajuntament, que els encarregà la vigilància del poble. Es decidí que el consistori es faria càrrec dels edificis requisats pel Comitè, que l'antic Col·legi de Monges seria utilitzat per allotjar refugiats, que les cases de lenocini haurien de servir les normes d'higiene i sanitat, i es sol·licità a la conselleria de Treball de la Generalitat una subvenció per sufragar despeses i, sobretot, alimentar les famílies en atur forçós. La Cooperativa «L'Equitativa» continuava essent un organisme valuós per a la supervivèn-

Francesc Pijaume havia llançat el Mediterrani la seva vasta biblioteca de vides de sants:

—«Ara em castiguen a fer trinxeres, com si fos un pecat ser creient i ric»

cia. L'Antoni Companys, flequer, allargà les orelles aquell 16 de novembre, a migdia, quan sentí un estrèpit estrany. Al seu costat, una dona el tranquil·litza:

—Ha arribat un vaixell rus que ens porta aliments.

Sorprés i en samarreta, perquè estava treballant al forn, sortí al carrer, com altres obrers, i al cap de pocs instants, impel·lit per la por, s'arrencà a córrer, protegint-se i espiant darrera les cantonades, per evitar el perill que ningú no acabava de saber d'on venia. Algunes mestresses sortien espavorides de casa i reculaven uns pas-

sos, cridant que tenien les patates al foc, d'altres fugien sense brúixola en aquell panorama de desconcert, però molts s'acostaven al port, on se sentia la fragor. Allí el quadre era dantesc. Poques milles enllà, ben visible, el «Canaris» i el «Almirante Cervera» escopien foc contra el «S.A.C. IV», mercant avariats que uns dies abans havia fondejat al poble. A la platja, seguint la línia de mar, alguns palamosins, Ignasi Marlasca, Joan Roldós, Joan Joncà, i molts d'altres, disparaven amb els seus fusells al colossal vaixell, valerosament i inúlti-

ment, atesa la desigualtat de les forces. Un mes abans s'havia constituït la comissari de Defensa Militar de les Comarques Gironines, amb Francesc Isglaes com a comissari polític i Enric Álvarez Samper com a cap militar, i s'havia declarat zona de guerra tot el litoral, des de Blanes a Portbou. El perill que suposava la Mallorca ocupada així ho exigia, però en trenta dies no hi havia hagut temps d'organitzar les milícies de costa i, sobretot, col·locar els nius de metralladores. Quan el Canaris visità Palamós, a part dels trets dels esforços voluntaris, fou únicament rebut per un canó de bronze ubicat en el molí de vent de Sant Joan (Villarromà), els impactes del qual amb prou feines arribaven al mar.

Mitja hora després, els vaixells es retiraren deixant una estela de destrucció i terror en l'ànim de la gent, que per una estona visque-

Handwritten signatures of members of the Palamós consistory, including: Pau, Francesc Gubert, J. Pomés, A. Roca, E. Camós, Antoni, Lluís Solers, August Vidal, Lluís Vilà, Juli Parxés, Pinilla, Josep Fonalleras, and others.

Signatures de membres del consistori palamosí al 36.

ren en pròpia pell la crueltat de la guerra. Al vespre, quan tornava de les fortificacions, a Francesc Pijaume se li donà el passeig en un pati d'una casa prop del mas, i aquella mateixa nit s'afusellà altres detinguts, Lluís Figa, Andrés Ribera, Anselm Gubert, Oscar Capdevila, Joan Magret i Francesc Gubert, en canvi, es respectà la vida de mossèn Pau Camós, Mateu Vilà, Francesc Medir, Juli Parxés, Pinilla i Josep Fonalleras. Anteriorment havien estat morts, fora del terme de Palamós, d'on probablement intentaven fugir, els germans de la Salle Eugenio Cuesta i Francisco Mallo (en els revolts de Torrent) i Joan Maruny, Gregorio Talavera i Vicente Oliveras.

Anselm Gubert, un dels morts, 49 anys la majoria dels quals els havia passat a Gran Bretanya, tenia un fill, Fèlix, tancat a la presó de Girona des del 4 de setembre, de qui l'Ajuntament emeté uns dies després el següent informe:

—Fèlix Gubert Ribera, fill

...Jove i engrescat, s'havia proposat emular les virtuts del «latin-lover» Rodolfo Valentino i es decidí a viatjar a «Olivud», on el llançarien com a artista de cinema

de Palamós i processat pel Tribunal Popular de Girona, és un ciutadà digne i honrat que no ha intervingut mai en cap classe d'assumptes polítics ni socials, essent palès el seu comportament ponderat. Entre el mes de juny i el dia de la seva detenció, va romandre al poble, no intervenint en el moviment facciós ni despertant sospites.

Mesos després Fèlix s'escaparia de la presó, marxaria a França i es passaria al bàndol nacional. Al qui li relliscaven tots els bàndols era a Albert Roca, de Llevant de Mar, un bohemí i poc amant del treball, d'aparença hercúlia i somnis de cel·luloide al cap. Als disset anys, jove i engrescat, s'havia proposat emular les virtuts del *latin-*

lover Rodolfo Valentino, amb qui, per altra banda, algunes noietes ja el comparaven, mai no va saber si amb adoració o amb sornegueria, i es decidí a viatjar a «Olivud», on el llançarien com a artista de cinema. S'estigué unes setmanes a Mallorca, on es féu molt amic de les cambreres, i aconseguí arribar a Buenos Aires, on set dies després una de tantes lleis de «delincuentes y maleantes» el tornà a casa. Al 36 esgrimi les seves arts de comediant i es passà mesos ingressat a l'hospital de Sant Pau. Fins que dos oficials, Santiago Urgell i Manolo Galisteo, el calaren:

—Tu què ets, roig o feixista?

—La seva habilitat era no

comprometre's:

—Jo, res; el que no vull és anar al front.

Va entaular coneixença amb els dos personatges, als qui no els costà massa convèncer-lo d'emprendre la fugida per mar. I així, una nit de finals de 1936, van arribar al port de Palamós i van pujar a bord de la vaca «Ida», propietat de Batista Rica, que Roca ja havia tripulat en una de les seves escasses sortides com a pescador. Els acompanyava un canonge. Sorgiren les diferències. Els oficials ordenaren:

—Rumb a Mallorca.

Albert es senti enganyat:

—A Mallorca hi ha els nacionals, i jo no vull anar ni amb uns ni amb els altres. Haviem quedat que arribaríem a França.

Tampoc no hi havia gaire a discutir, ja que l'inexpert mariner no aconseguí posar «Ida» en marxa. Aviat es feren les cinc del matí i poca estona després, Adolf Escofet, Marianet i altres pesca-

Anton Amat
(a baix, el
segon per la
dreta) i
Enric Turró
(a dalt, el
tercer per la
dreta) a
Barcelona,
en un
permís del
front.

Vella imatge d'obres del suro en una de tantes indústries com hi havia al poble.

dors, arribaren disposats a fer-se el jornal del dia. Ocults, els «polissons» esperaren a sentir el soroll del motor per reduir, arma en mà, els treballadors. Escofet saltà a l'aigua i avisà de la fugida. L'aviació de l'aeroport de Celrà els metrallava al davant, impedit que la «vaca» agafés velocitat, i altres embarcacions els perseguiren fins capturar-los. Els oficials, molt joves, plens d'exaltació falangista, es sentien cridats a l'holocauste:

—Morts abans que ens agafin!

—Tancats a Montjuïc, Rocca extraié de nou les seves dots d'actor, i fent-se el boig (depressiu, no violent) evità que el jutgessin (els altres foren condemnats a mort i afusellats), i passà la guerra a Sant Boi, on es guanyà l'afecte de les infermeres.

Després de l'ensurt del Canaries, altres episodis bèl·lics continuaren enterbo-

A la platja, seguint la línia de mar, alguns palamosins disparaven amb els seus fusells al descomunal vaixell...

lint els ànims dels palamosins, ja prou entristits per una guerra que durava massa. A principis de març de 1937 l'aviació facciosa bombardejà el port durant tres dies consecutius. La població comprengué aviat les intencions dels rebels:

—Volen enfonsar el vapor francès «Marie Thérèse Le Borgne», que està avariàt.

El vaixell havia topat amb una mina i s'havia vist obligat a ancorar. El més perillós, però, és que transportava una càrrega de 61 tones de gasolina que es podien convertir en un volcà mortífer si l'aviació de Franco l'encertava. L'Ajuntament optà per anegar-lo i no es po-

gueren aprofitar les saques de farina que haguessin contribuït a remeiar la gana de la població. Marlasca i Gispert havien de desplaçar-se sovint a Aragó a buscar blat, i molts productes agrícoles escassejaven a patir del moment en què Llevant de Mar i Calonge, també castigats per la guerra, deixaren de proveir Palamós. Sortir a pescar era necessari per a la subsistència, però també un perill a causa de les incursions de l'aviació, les aigües minades i els vaixells enemics que es passejaven per la zona. Vicenç Brurull, Josep Fortuny, Josep Maria Culbó, Antonio Alguacil, Vicenç Rabassades... i altres

disset mariners, pujaren de bon matí a bord de les embarcacions «Glòria», «Set germans» i «Pedro», i cap a les deu del matí, a sis milles de la platja, migdiaven plàcidament quan foren despertats per la presència imponent d'una nau que s'acostava. El patró els digué:

—És el correu de França a Àfrica.

Un correu que transportava més de mil soldats, que els obligà a pujar a bord i els cremà les tres «vaques». Era el Canaries. Els 22 pescadors foren conduïts al camp de concentració de Capdeïllà, a Mallorca, i més tard a Cartagena, fins al final de la guerra.

Al poble es donaven la mà la gana, les restriccions de pa, de llet i la intimidació constant dels caces que lliuraven una autèntica guerra de destrucció física i psico-

lògica. L'esfondrament, a poques milles de Palamós del petrolier grec «Loukia», amb els tripulants envoltats per les flames i la impotència dels milicians de costa, organitzats per Joan Font, de Calonge, per poder acostar-se a la pira, i la destrucció del vaixell anglès Lake Lugano, tot i que causaren espant, no tingueren punt de comparació amb la ràzcia de l'aviació italiana, que el primer dia de setembre de 1938 bombardejà el port i el poble, matant deu persones, ferint-ne més de quaranta, deixant setanta famílies sen-

se llar i arrasant edificis, fàbriques i hospitals a discreció: **«És un estat de desolació, llàgrimes i misèria»**, explicava l'Ajuntament en carta al govern de la Generalitat en demanar-li ajut pecuniari per remeiar en el possible la catàstrofe. Tretze dies des-

prés, una nova incursió causà danys al mateix local de l'Ajuntament.

Mesos després, amb l'entrada dels nacionals, no acabaren les morts. Josep Fàbrega, de quasi vuitanta anys, Dídac Garrell i Ribas, foren afusellats mentre les

noves autoritats erigien al poble una placa pels «caïdos por Dios y la Patria», entre els quals, per cert, n'hi havia un que havia caigut no per idees polítiques o religioses, sinó per haver abusat d'una menor uns anys abans.

**—«És el correu de França a Àfrica»
Un correu que transportava més de
mil soldats, que els obligà a pujar a
bord i els cremà les tres «vaques».
Era el Canarias**

NOTA: Per a la informació referent a la història del moviment obrer a Palamós, s'han consultat les converses entre Adolf Escofet i Eduard Culubret, reproduïdes per la revista Proa en els números 133-137.

Una imatge avui inidentificable de Palamós.

La Cambra de Comerç de Girona ha editat recentment el catàleg de les empreses gironines que exporten els seus productes a l'estranger. Són més de cinc-cents i, per tant, seria una tasca impossible voler publicar aquí les dades de totes; encara que fossin molt resumides. En canvi, sembla relativament fàcil i fins pot resultar interessant per als lectors de PRESENCIA recollir un grapat de dades d'aquelles empreses que fabriquen i exporten materials tan diversos i curiosos com escuradents, espadenyes, baldufes de pescar, perfums o vàlvules per a pous de petroli. I això és el que trobareu, doncs, aquí durant uns quants diumenges, sense cap intenció publicitària, sinó únicament informativa i d'entreteniment.

MADE IN GIRONA
ALS CINC CONTINENTS

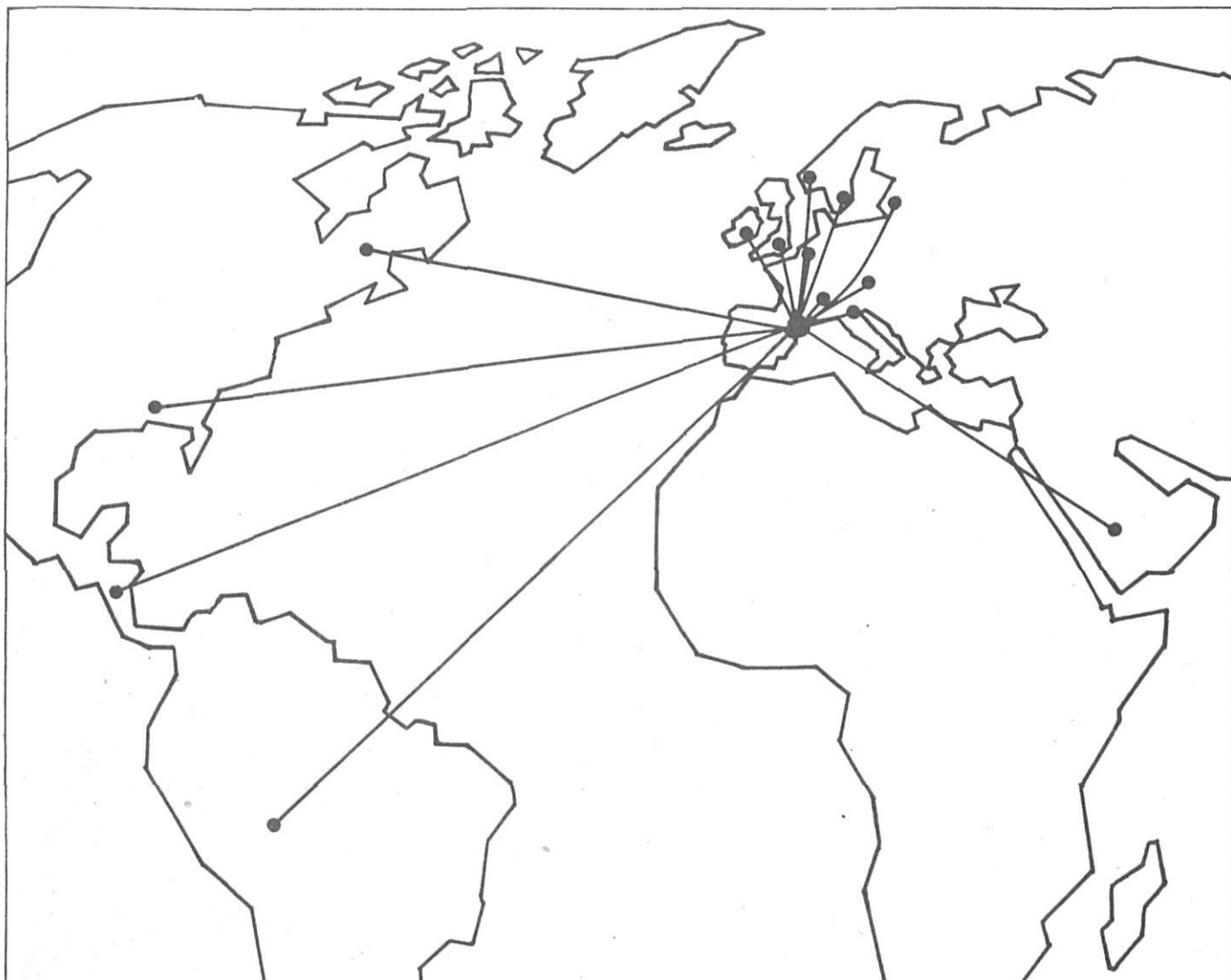

La sala de
producció i
muntatge

Les vàlvules BACH regulen el petroli de mig món

Text: Pere Madrenys

Fotos: Manuel Lladó

Mapamundi amb els països de venda.

Tot va començar fa una trentena d'anys quan l'Emili Bach i Grau, mecànic torner de Figueres, es va plantar pel seu compte i es va dedicar a fer peces per encàrrec d'altres empreses. Primer varen ser peces per a motors i tractors que s'utilitzaven per a regar els camps empordanesos. El taller comptava amb tres o quatre operaris i ja eren suficients. Però al cap de pocs anys, a principis dels seixanta, varen canviar de feina. L'Emili Bach va saber que els explotadors de camps de petroli i de gas necessitaven trobar un sistema regulador eficaç i que evités accidents. Va dissenyar una vàlvula especial i aviat començà a vendre-la arreu del món. Ara ens ho explica el seu fill, en Carles Bach i Cantenys.

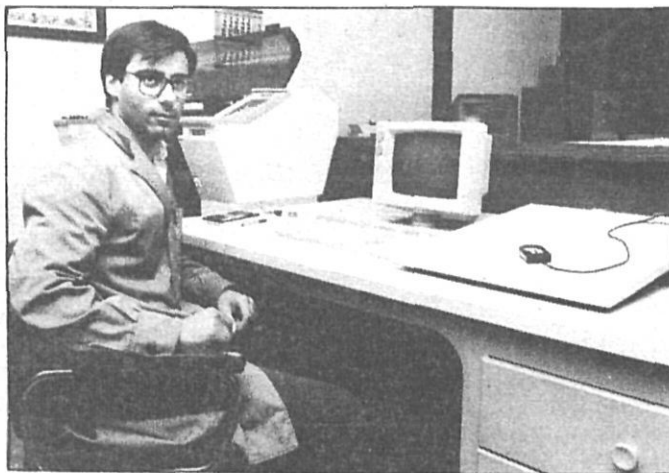
—A quants països veneu

aquestes vàlvules?

—Ui, pràcticament a tots els que produeixen petroli i gas: els països aràbics, els escandinaus, Mèxic, Cuba, Anglaterra,

ra, Alemanya, França, Canadà, Sud-amèrica, Suïssa, Itàlia, Portugal, Holanda...

—Holanda també produeix petroli?

Carles Bach al seu despatx.

—No, però és com l'Andorra, per aquest producte, perquè allà tothom hi va a comprar.

—I en «J.R.» no us compra vàlvules?

—Als Estats Units venem poca cosa. És un mercat molt difícil.

—Bé, expliquem per què serveix aquesta vàlvula?

—És com una aixeta de pas, però que té diferents utilitats per a la indústria del petroli i del gas, ja que regula el pas del líquid en diferents graus, en diferents direccions...

—I què més fa?

—Doncs porta uns elements per evitar incendis, per eliminar pressions extremes en la cavitat que queda entre la bola i el cos de la vàlvula, per suprimir les càrregues estàtiques i les espurnes...

TV3

- 13.30 Començament d'emissió
- 13.32 Avanç informatiu
- 13.35 TV3, segona vegada: *Curar-se en salut i Trossos*
- 14.30 Telenotícies
- 15.18 Carson i Carson, advocats
- 16.10 Aula visual-
- 18.47 Avanç informatiu.
- 18.48 Fes flash!
- 19.20 La guerra de Tom Grattan: *El pont de la mort*. Tom es troba atrapat en una batalla entre soldats i sabotejadors.
- 19.50 Filiprim
- 20.30 Telenotícies
- 21.00 Simón i Simón: *La trampa*. El director d'un banc sol·licita als germans Simon que capturin un adolescent que usa la seva computadora personal per aprofitar-se del caixer automàtic.
- 22.00 Pel·lícula: *Olimpicament mort*. (1985). Director: Manel Esteban. Intèrprets: Constantino Romero, Eva Leon, Teresa Gimpera. Pepe Carvalho ha de trobar uns documents robats que fan ciutat olímpica aquella ciutat que els posseeixi.
- 23.30 Telenotícies

tve 1

PROGRAMA CATALÀ

- 12.30 Avanç informatiu
- 12.35 Tres per quatre
- 13.30 Plaça Major: *Balaguer*
- 14.00 Informatiu

PROGRAMA ESTATAL

- 7.15 Carta de ajust: Tina Turner: *Breadk every rule*
- 7.30 Buenos días
- 9.10 Follow Me
- 9.25 La cesta de la compra
- 9.40 La fuente de piedra. Cap. 53
- 10.10 Plató vacío
- 11.10 Más vale prevenir: *Toxoplasmas*
- 11.35 Solo se vive una vez. Cap. 43
- 12.20 Avance telediario
- 12.25 Teletexto
- 15.00 Telediario 1
- 15.35 Remington Steele: *La trampa de Steele*
- 16.30 La tarde
- 17.25 Avance Telediario
- 17.30 Letra pequeña
- 18.00 Barrio Sésamo: *Camuflaje Espinete*
- 18.25 La tierra del Arco Iris
- 19.00 Tocatà
- 20.10 Futbol.
- 22.00 Telediario 2
- 22.35 Sesión de noche: *Confidencias*. (1974).
- 0.45 Telediario-3.
- 1.15 Teledporte

tve 2

PROGRAMA CATALÀ

- 17.00 Mirades. Magazine
- 18.00 Pica-puça. Programa infantil
- 18.30 Biniki, la dragona rosa (I). Dibuixos animats.

PROGRAMA ESTATAL

- 18.45 Carta de ajuste
- 19.00 Agenda informativa
- 19.15 Curso de Ingles. Unidad Uno
- 19.30 Las aventuras del cachorro Petey: *El diamante más grande del mundo*
- 20.00 Plumier: *Televisión educativa*. Programa compost per cròniques dels corresponsals de TVE als països europeus.
- 20.30 Con las manos en la masa
- 21.00 Fin de siglo.
- 22.45 Tiempos modernos.
- 23.40 Tiempo de crear
- 0.10 Metropolis

TF.1

- 18.40 La vie des botes
- 19.10 Santa Barbara
- 19.40 Cocoricocoboy
- 19.55 Tirage du tac-o-tac
- 20.00 Le journal de la une
- 20.30 Tirage du loto
- 20.35 Ambitions
- 22.05 Voyage au bout de la vie: *Appréhender la mort*
- 23.00 Sportivement votre

A.2

- 13.00 A2 Midi
- 13.50 Téhéran 43-Nid d'Espions. Film franco-soviético-suisse d'Alexandre Alov et Vladimir Naoumov (1980). Espionnage.
- 15.30 Rêcré A2
- 17.40 Terre des bêtes: *Sur les traces du Lynx*
- 18.05 Capitot
- 18.30 C'est la vie
- 18.45 Des chiffres et des lettres
- 19.15 Actualités regionales
- 20.00 Journal.
- 20.35 Grand échiquier: *Yo Yo Ma, violoncelliste La courte échelle*

FR.3

- 20.05 Les jeux de 20 heures
- 20.35 L'esprit de famille
- 21.55 Thalassa: *La mer arrive encore a Beyrouth*
- 22.45 Soir 3.
- 23.15 Montagne
- 23.40 Prélude a la nuit

El fill de l'empresari, Carles Bach, mostrant una vàlvula desmuntada.

—I tot això ho va inventar el teu pare?

—Bé; ell pròpiament va idear el disseny de la vàlvula, perquè, de vàlvules, ja n'existien en temps dels romans.

—Doncs, què és el que ha patentat el teu pare?

—La vàlvula anomenada de bola, perquè porta una bola similar a la d'algunes botelles de conyac, però molt més complexa, és clar.

—I de què es fan?

—D'acer inoxidable i de materials especialment preparats per a baixes temperatures.

tota la televisió

SONOR

AUDIFONOS

AUDÍFONS
REPARACIONS
PILES
ACCESSORIS

Avinguda Jaume I, 69
(davant plaça Mercat)

GABINET
AUDIOMÈTRIC

ÚNIC CENTRE AUDITIU
ESPECIALITZAT A LA PROVÍNCIA

Tel. 20 06 64
GIRONA

«En fem unes vuitanta mil a l'any»

En Carles agafa un paper i dibuixa ràpidament l'esquema de la vàlvula. Es nota que hi té pràctica.

—Així, aquestes vàlvules s'utilitzen per a les extraccions de petroli?

—En principi no es destinen directament als pous d'extracció, però hi poden anar. Normalment s'utilitzen en els circuits de tot el procés d'extracció.

—Serveixen per res més?

—Sí, també a les mines que són molt fondes i necessiten un circuit de refrigeració per aire. Aquestes vàlvules són molt segures.

—I en produïu moltes?

—Unes vuitanta mil a l'any, de diferents mides.

—I quants treballadors te-

niu ara?

—Ara som unes seixanta persones. La majoria estan al taller, però tenim el personal d'administració, de vendes, de disseny...

—I tu, de què fas?

—Jo sóc enginyer tècnic industrial i estic al departament tècnic. De fet aquí treballem molt en equip.

—El teu pare tenia algun estudi especial?

—No, no, cap. Però ell té l'experiència, que és el més important.

—Quines són les fases principals del procés de producció de les vàlvules de bola?

—Doncs, abans que res nosaltres rebem una comanda i a continuació demanem al proveïdor que ens envii els materials que tinguin control de qualitat. Després passem aquests materials per la nostra maquinària i fem el muntatge

A preu fet

Carles Bach i Catenys, 28 anys, solter, enginyer de BACH, S.A.

—Pipa o cigarrets?

—Res.

—Corbata o llacet?

—Corbata.

—Què és un dòlar?

—El dimoni.

—Saps els noms de tots els teus treballadors?

—Sí.

—T'has fet el llit alguna vegada?

—Moltes, quan era estudiant.

—Dretes o esquerres?

—Pel mig.

—Pena de mort?

—No n'hi hauria d'haver.

—Creient o practicant?

—Diguem creient, en tot cas.

—Masclista o feminista?

—Ni una cosa ni l'altra.

—Has llegit el Quixot?

—L'he fullejat.

—Teatre o revista?

—Teatre

—Balles sardanes?

—Sí, jo era de la colla de Figueres.

—Rosses o morenes?

—Morenes.

—Barça o Espanyol?

—El Figueres.

—Saps nedar i guardar la

roba?

—Ho intento.

—Quants diaris llegeixes?

—Depèn, del dia. Alguns.

—Economia lliure o dirigida?

—Lliure.

—Salari just o salari legal?

—Just.

—Què hi ha més enllà del cementiri?

—O Déu o res.

—Cantes quan t'afaites, al matí?

—No.

—Has fet mai alguna poesia?

—Sí, de petit.

—Expliques acudits?

—Sí, però no riuen gaire.

—Què vares aprendre a la mili?

—No la vaig fer perquè tenia els peus que feien pont.

—Que fou la guerra civil?

—Una frustració.

Al detall

—Dalí o Monturiol?

—Monturiol.

—Peralada o Priorat?

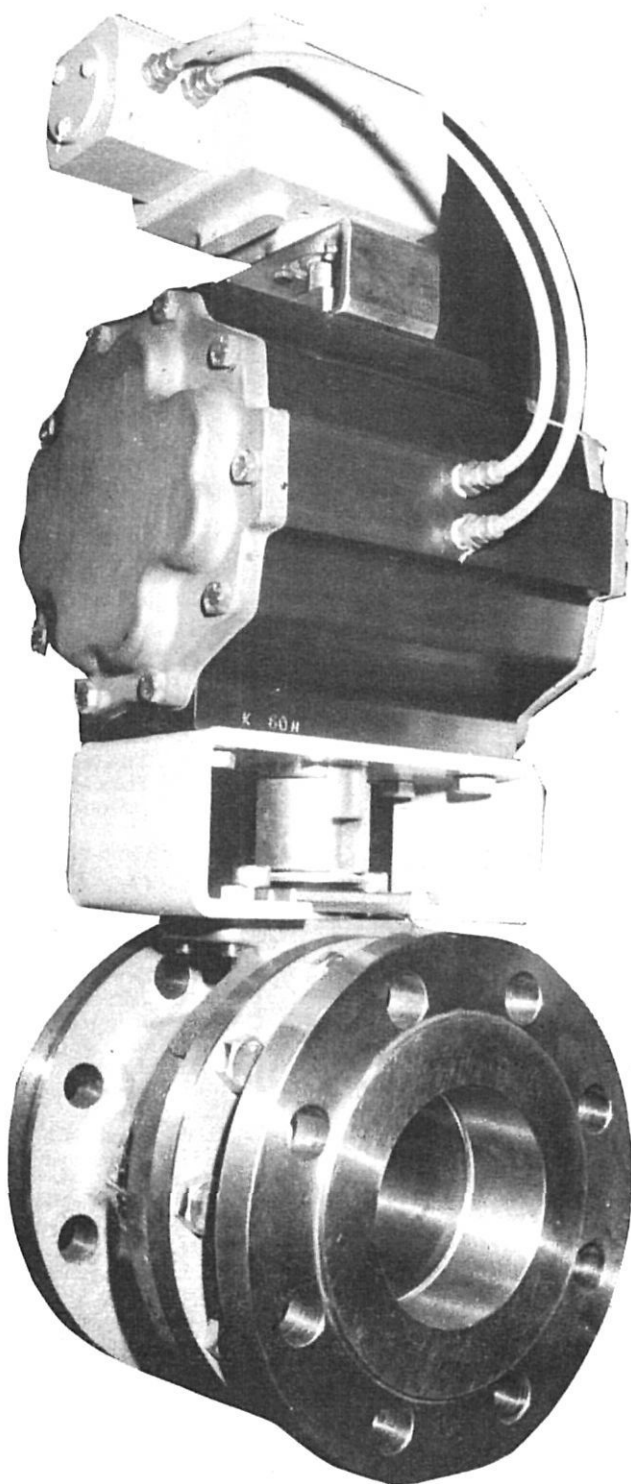
—Peralada.

—Tramuntana o garbí?

—Tramuntana.

—Saps qui era en Bach de Roda?

—Penso que era un idealista.

La vàlvula de bola BACH, acoblada a un parell electrònic.

TV3

- 13.30 Avanç informatiu
 13.35 TV-3 Segona vegada: *Informatiu cinema i Programa de mà*
 14.30 Telenotícies
 15.05 Carson i Carson, advocats. *L'engany*
 16.10 Aula visual: *Les energies, el parc eòlic de l'Empordà*
 18.45 Començament d'emissió
 18.47 Avanç informatiu
 18.50 Fes Flash
 19.20 La guerra de Tom Grattan: *El coverd*. Tom s'adona que un noi que és a la granja té por d'enrolar-se.
 19.50 Filiprim
 20.30 Telenotícies
 21.00 Vostè jutja.
 22.30 A tot esport
 24.00 Telenotícies

tve 1

PROGRAMA CATALÀ

- 12.30 Avanç Informatiu.
 12.35 Tres per quatre
 13.30 A la tercera va la vençuda.
 14.00 L'informatiu.

PROGRAMA ESTATAL

- 7.30 Buenos días
 9.10 Follow Me
 9.25 La cesta de la compra
 9.40 La fuente de piedra. *Cap. 54*
 10.10 Fin de siglo
 11.40 Solo se vive una vez. *Cap. 44*
 12.20 Avance Telediario
 12.25 Teletexto.
 15.00 Telediario 1
 15.35 Remington Steele: *Steele vuela alto*
 16.25 Hipica
 18.00 Barrio Sésamo: *Armario de luna*
 18.45 Baloncesto. Transmissió del partit de bàsquet que disputaran els equips Real Madrid-Joventut, corresponent a la Supercopa.
 20.30 Telediario 2
 21.15 Louisiana. *Episodi 6*. Les tropes dels ianquis guanyadors abandonaren Bagatelle amb l'ordre de cremar la casa, però Virginia, després d'una discussió amb l'oficial, aconsegueix evitar-ho. Osvald, jugador de fortuna i estafador, pretén que Virginia sigui la seva esposa.
 22.15 Glups. Direcció: Dagoll-Dagom. Es tracta d'una comèdia musical hispana, si bé amb certes ressonàncies del «music hall» americà.
 0.15 Telediario 3
 0.45 Teledeporte

tve 2

PROGRAMA CATALÀ

- 17.00 Palmerstown.
 18.00 Pica-puca
 18.30 Biniki, la dragona rosa (II). Dibuixos animats.

PROGRAMA ESTATAL

- 19.00 Agenda informativa.
 19.15 Curso de Ingles. Unidad Uno
 19.30 Las aventuras de Puppy y los cachorros: *Los cachorros en el mundo de omega*
 20.00 A-uan-ba-buluba-balam-bambu
 21.00 Fila 7.
 22.10 Cine-Club. Cicle: Claude Chabrol: *El tigre se perfuma con dinamita*. (1965). Director: Claude Chabrol. Intèrprets: Roggen Hanin, Margaret Lee, Carlos Casaravilla, Jorge Rigaud, Pepe Nieto, Michel Bouquet. Una expedició francesa d'exploració descobreix al mar de les Antilles una important reserva d'or, de més de 20 milions de dòlars. «El Tigre» vigila les operacions de rescat, si bé, a la tornada, el creuer al qual han carregat l'or és atacat a altamar.
 23.45 Metropolis

TF.1

- 13.50 Dallas: *Ah, la famille!*
 14.40 Ravi de vous voir
 15.25 Quarté
 15.35 Ravi de vous voir
 15.45 Le bonheur conjugal: *Les fiançailles*
 16.15 Show-Bises
 17.25 La cloche tibétaine: *L'Escadron d'or*
 18.25 Le mini-journal.
 18.40 La vie des botes
 19.10 Santa Barbara
 19.40 Cocoricocoboy
 20.00 Le journal de la une.
 20.30 Columbo: *Match dangereux*.
 21.45 Infovision

A.2

- 18.45 Des chiffres et des lettres
 19.15 Actualités régionales
 19.37 Expression directe
 20.00 Journal
 20.35 Le fils de Caroline Chérie. Film français de Jean Devaivre (1954). Aventures

FR.3

- 22.15 Soir 3.
 22.40 Ou l'inde revisitée: *La vache et l'ordinateur*
 23.35 Prélude à la nuit

tota la televisió

de les peces que ens demanen. Finalment les passem pels bancs de proves i de control.

—La maquinària que teniu, és espanyola o estrangera?

—La maquinària estàndard de torneria és estrangera, sueca, alemanya o suïssa. Però les màquines especials són espanyoles, si bé també amb llicència estrangera.

—I com envieu les peces un cop fetes?

—Normalment amb camions TIR o bé per barco o per avió.

—Teniu molta competència?

—Sí, força. L'última homologació dels nostres productes ens va costar un any. No n'hi ha prou que diguis que serveixen per això o per allò. Ells ho volen comprovar.

—Quin són ells?

—El centre d'homologació que es troba a Holanda.

O sigui, que és allò de La Trinca: «Si per cas els holandesos ja ens diran les novetats...»

Fitxa tècnica

BACH, S.A. de Figueres

Any de fundació: 1958.

Domicili: Carrer Tapis, s/n.

Superfície: 3.165 metres quadrats

Nombre de treballadors: 60

Producte: Vàlvules de bola de diferents dimensions.

Usos: Regulació de petroli i gas.

Producció anual: 80.000 unitats.

Exportació: A tots els països de l'Europa occidental, Canadà, Estats Units, Amèrica Central i del Sud i països del golf d'Aràbia.

Matèries primeres: Acer inoxidable i plàstic.

Maquinària: Espanyola i estrangera.

OPTICA DALMAU

Ulleres per a tot ús
 Lents de contacte
 Especialitats òptiques
 Reactius i productes químicament purs per a ús científic i industrial

Aparells per a
 laboratori
 Material laboratori

GRAN VIA JAUME I, 20 - APARTAT 29 - Telèfon 20 16 77 - 17001 GIRONA

*¿Què en sabem els catalans, de Portugal?
A nivell divulgatiu, vull dir: Sabem moltes més
coses d'Itàlia o d'Alemanya, que no pas de Portugal.*

Aiguaforts de Portugal (I)

Portugal viu de cara a l'Atlàntic i d'esquena a Espanya. No li ho retrec. ¿Què podria esperar un poble petit i sofert com el poble lusità, d'un estat com l'espanyol, format políticament a cops de sabre? ¿Què en sabem els catalans, de Portugal? A nivell divulgatiu, vull dir: Sabem moltes més coses d'Itàlia i Alemanya que no pas de Portugal.

El llibre de Fèlix Cucurull

Pel qui vol informar-se és cert que hi ha alguns estudis, molt ben fets, sobre el poble portuguès i la seva relació —històrica i literària— amb el poble català. El llibre de Fèlix Cucurull, titulat **Dos pobles ibèrics** (Portugal i Catalunya), intenta una bona aproximació a la problemàtica, des d'una perspectiva històrica que recull els diferents projectes sorgits el segle passat encaminats a la creació d'una Federació Ibèrica. Les veus de Casal Ribeiro o Antero de Quental foren recollides per Joan Maragall que, en paraules de Cucurull, «clama per l'autodeterminació de Catalunya, al mateix temps que propugna una íntima convivència entre totes les nacionalitats ibèriques, fins arribar a l'arrel peninsular comuna».

«L'«Iberisme», de Joan Maragall

Maragall, és veritat, parlà molt més d'Occitània, i del somni d'un imperi pirinenc; era quan deixava parlar el cor. Quan parlava el cervell, però, es manifestava iberista a ultrança i veia com a únic camí d'emancipació política una confederació peninsular formada per «castellans, portuguesos, catalans, bas-

Porto; una ciutat que viu de cara a l'Atlàntic; en té tots els trets més representatius.

cos, tots lliures i tots uns».

Les inquietuds de Maragall apareixen en molts dels seus escrits, però d'una manera especial en l'article titulat «La integritat de la Pàtria», que duu un subtítol revelador: «Diàleg tràgic».

«Que cadascú sigui cadascú»

A través d'un curiós diàleg entre un català i un portuguès, el poeta retrata l'estat d'ànim dels dos pobles ibèrics, davant la possibilitat d'una federació: mentre el

català es mostra esperançat, el portuguès, molt més reticent, no acaba de veure-ho clar: «Espanya se'ns menjarà», afirma categòricament.

La tesi de Maragall és nítida: Que cadascú sigui cadascú; vostès (diu al portuguès) ja ho són; siguem-ho també nosaltres (els catalans) i tots els que se sentin una personalitat dins l'ànima col·lectiva. Però quan ho siguem (lliures) ells i vostès i nosaltres i tots, anem a una política comuna, a una política ibèrica, a una pàtria més gran: la Península natural, íntegra, nostra. Només així puc entendre jo la integritat de la pàtria.

Aquesta premissa —la major— serveix a Maragall per a desplegar la menor: ¿Com poden invocar els castellans contra nosaltres la integritat de la pàtria, quan aquí tenen Portugal, aquest gran tros d'ella, que no es diu «Espanya»?

Maragall acaba amb una amarga queixa contra els polítics. Es plany que no hi hagi entre els seus contemporanis Un sol home amb llum i força per veure que sense Portugal no hi ha Espanya; que sense una federació acomodada a les pàtries naturals no hi ha Portugal per a nosaltres ni hi ha Catalunya en pau.

TV3

- 13.30 Avanç informatiu
- 13.33 TV3, segona vegada: *A tot esport*
- 14.30 Telenotícies
- 15.05 Carson i Carson, advocats: *Orfes de la tempesta*
- 16.10 Aula visual
- 18.47 Avanç informatiu
- 18.48 Digui, digui
- 19.20 Clip Club. Llista d'èxits musicals basada en clips.
- 19.50 Botó fluix
- 20.30 Telenotícies
- 21.00 Ellery Queen. *La nostàlgia del passat*
- 21.45 250 grams o un testament radioactiu
- 22.45 Trossos
- 23.15 Telenotícies
- 23.30 El món del cinema
- 0.45 Cinema de mitjanit: *Tempestat sobre Àsia (1928)*. Director: Vsevolod Pvdovkin. Intèrprets: V. Inkizhanov, A. Dendintsev. Història de la sublevació del poble mongol contra els invasors anglesos, dirigits per Amogolan, un caçador.

tve 1

PROGRAMA CATALÀ

- 12.30 Avanç informatiu
- 12.45 Tres per quatre
- 13.30 L'energia, els minerals i l'home
- 14.00 L'Informatiu

PROGRAMA ESTATAL

- 7.30 Buenos días.
- 9.10 Follow Me
- 9.25 La cesta de la compra
- 9.40 La fuente de piedra. Cap. 55.
- 10.10 Momentos
- 11.10 Letra pequeña
- 11.35 Solo se vive una vez. Cap. 45
- 12.30 Avance Telediario
- 12.45 Acta de la Sede de los Juegos Olímpicos 1992.
- 15.00 Telediario 1.
- 15.35 Remington Steele: *Una buena noche para Steele*
- 16.35 La tarde
- 17.25 Avance telediario
- 17.30 Un país de sagitario: *Los locos egregios*
- 18.00 Barrio Sésamo: *Espinete superstar*
- 18.30 Noeli: *La estación de la abuela Helutta*
- 19.00 La superabuela: *La Superabuela y los villanos*
- 19.30 Al galope
- 20.00 Más vale prevenir: *Dolor*
- 20.30 Telediario-2
- 21.15 Entre amigos: *Matices*. Hi actuaran els artistes Los Rocieros, el ballet de Sally O'Neill, Felipe Campuzano, Norma Duval i José Luis Perales.
- 22.55 El investigador: *Repoker*

23.55 Telediario-3.

- 0.30 Cine de medianoche: *La vía láctea. (1968)*. Director: Luis Buñuel. Intèrprets: Paul Frankeur, Laurent Terzieff, Alain Cuny, Bernard Veley, Jean Claude Carrière, Edith Scob, Jean Françoise Rosanis i George Marcha. Al segle VII, un àngel revelà a uns pastors el lloc exacte en què es trobava amagat el cos de l'apòstol Santiago. Des de llavors, peregrins de tot Europa acudiren a postrar-se davant la tomba de l'apòstol.

tve 2

PROGRAMA CATALÀ

- 17.00 Passarel·la a l'èxit.

PROGRAMA ESTATAL

- 19.00 Agenda informativa
- 19.15 Curso de Ingles. Unidad Uno
- 19.30 Dibujos animados: *Las aventuras de Puppy y los cachorros. Los cachorros y los espías*
- 20.10 El Cine: *Cangrejo. (1982)*. Director: Roman Chabaud. Intèrprets: Miguel González, Javier Vidal, Guillermo Dávila, Domingo del Castillo. Un nen de 12 anys, fill del ric doctor César Valderrama, ha estat segrestat. Malgrat que la família ha pagat el rescat el nen no apareix, i el cas és posat a mans de la policia.
- 22.15 El ojo de cristal: *La paz de Simón*.
- 22.55 Jazz entre amigos: *Jazz en la noche*
- 24.00 Metropolis

TF.1

- 13.50 Dallas: *L'ombre d'un doute*
- 14.40 Ravi de vous voir
- 15.45 Le bonheur conjugal: *Le mariage*
- 16.15 Show Bises
- 17.25 La Cloche tibétaine: *Le toit du monde*
- 18.25 Le mini-journal.
- 18.40 La vie des botes
- 19.10 Santa Barbara
- 19.40 Cocoricocoboy
- 20.00 Le journal de la une
- 20.35 Grand Public

A.2

- 21.30 Apostrophes
- 22.45 Édition de la nuit
- 22.55 Ciné-Club: *Bande à part*. Film français de Jean-Luc Godard. (1964). Comédie dramatique

FR.3

- 22.25 Soir 3
- 22.50 Décibels

tota la televisió

«Sense Portugal, no hi ha Espanya»

El somni de Maragall no caigué en el buit. Davant les successives ofensives d'Espanya per reduir la nacionalitat diferenciada dels pobles de l'estat a un pur regionalisme i confondre els conceptes de nació i estat, la resposta històrica dels catalans ha estat la mateixa: Espanya? prou, prou: Però, ¿amb Portugal o sense?

Confesso que la fórmula m'ha donat resultat més d'una vegada, ja que obliga a plantejar una sèrie de perspectives suggestives, alhora que desfà de soca-rel els tòpics més subtils del neoneonacionalisme espanyol que bas-teix les seves tesis reduccionistes damunt els sofismes del «camí cap a la unitat europea» i «l'economia de mercat».

Gaziel, Josep Pla i Portugal

Des del punt de vista literari, tenim dos «viatges» a Portugal molt adequats per portar a la butxaca: **Portugal enfora**, de Gaziel; i **Direcció Lisboa**, de Josep Pla. Són un entremès que qualsevol català hauria d'haver si més no, tastat, abans d'emprendre el viatge cap a aquest país que ens és lahora proper i llunyà —massa llunyà, encara—, familiar de nom i desconegut de fets.

Llibreria ZEUS

ASTROLOGIA - TAROT

Argenteria, 10 - Tel. 20 36 47 GIRONA 17001

*Que trista cau la pluja! Diguem ara:
el cel plora el temps clar. L'avorriment
com un núvol feixuc, ens aclapara.
Tu Fu.- Trad. Marià Manent*

De dalt estant

Podria dir-me Laia o Mercè. Qualsevol nom de dona dels que més abunden a la nostra ciutat. Però tothom m'anomena «La dama del paraigua» i m'han posat a una bella contrada del parc. La meua silueta diuen que és, juntament amb la de la Sagrada Família, una representació poètica d'aquesta ciutat i, com si fos una cosa important, formo part dels souvenirs que s'emporten els turistes a les seves fredes terres; vaig per les postals i, fins i tot, em regalen, en petita dimensió, com a premi per no sé quina meravellosa gesta.

Però jo estic aquí, estàtica, aguantant el sol atúidor de l'estiu, la neu gelada de l'hivern i les seves llargues nits; les llevatades indòmites i els inacabables dies de juny.

Sempre he ofert la mateixa imatge. Semblo la dona eterna, encarnació d'una moda eterna. Això no obstant, ara ja ningú no porta polisson. No hi ha dames, com les del meu temps, que siguin com flors de saló, brillants i enfartolades, amb mirades i somriures convencionals i riallades falses.

He vist canviar els costums i els vestits a través de la gent que passa a prop meu; de la que passa sense ni alçar els ulls i de la que es queda bocabadada mirant-me. Les modes, algunes vegades, m'han semblat extravagants; d'altres, com ara, les trobo amb massa estalvi de roba. Però deu ésser molt agradable anar tan a la fresca quan fa calor! Han passat els polissons, les mànigues pernil, els godets, les puntes de Valenciennes i les faldilles de piqué. Aquelles peces impecablement planxades que no ens deixaven moure. Em sembla bé que tothom vulgui anar arrugat com sortint del sac dels parracs, sense enca-tonament i podent seure on vol i com vol.

Aquella senyora que, alçant molt la veu, explicava a una seva amiga que ara no hi ha puces, devia tenir raó. Quina sort, no tenir puces! Al meu temps, amb els vestits fregant a terra, les arpeggàvem totes i no hi valien banys. Per fi, ja sembla que ni els gossos no en tenen.

No m'agrada aquesta nuvolada que veig aprofitar-se per la banda del mar! La porta un vent que em passa xiulant a frec d'orelles i m'humiteja la cara. Malgrat el paraigua em mullaré si es posa a ploure. Sembla que sí, que ho farà, perquè he sentit que ho deien des de l'aparell de ràdio d'aquell xicot que, cada dia, ve a llegir una estona, assegut a la gespa, mentre escolta música. Sí, sí, ho recordo bé. La veu parlava d'una gota freda de -17° que tenim damunt nostre, cel amunt, que espesseix els núvols i els fa plorar aigua i més aigua.

Ja comencen a caure gotes. Sento que la gent xiscla i

corre i se'n va i que els animals es fiquen a casa remugant, braolant i fent tota mena de sons guturals. D'aquí a poc ja només sentiré l'aigua i el vent. I em quedaré sola, sola sense els badoes que em vénen a veure, ni els passejants que s'aturen a contar-se les penes.

Quina manera de ploure! Com se'm mulla el polisson! I com ha quedat la gespa! Ara sembla que estic al mig d'un llac. A la nit em farà basarda l'udolar del vent espolsant les branques dels arbres i el retrunyir dels trons d'un cap a l'altre de cel. No m'hi puc acostumar. Amb els anys que fa que ho suport, aquí, quieta, sense que ningú no se'n meravelli!

La claror dels llampecs és viva i fa brillar l'aigua, que cau a semalades, com puntes de diamants. El soroll que fa m'esgarrija i tota jo tremolo.

Sento les sirenes dels bombers. Abans, duien campanetes. Però amb campanetes o amb sirenes, quan plou

han de córrer a treure aigua de les cases. Això sí que sempre ha estat igual, com el meu paraigua, com és sempre igual el meu polisson.

Si demà fes bo, m'assabentaria de les coses que han passat pels que vindrien a llegir el diari. Potser canviarien de tema, perquè, si no en passa alguna de crespia, he de sentir sempre el mateix: que si el Barça, que si l'Espanyol... que si els futbolistes costen milions i més milions i després fan figa... que si el que no hi ha és vergonya. No ho entenc, doncs. Una vegada, vaig sentir a dir que hi havia vaga de tramvies; que durant tres dies ningú no va pujar a cap; que corrien sols i que la gent havia de caminar molt per anar al treball, perquè no hi havia cotxes, com ara, però que ho feia.

Sé, també, que una altra vegada varen deixar de comprar un diari perquè el director havia dit que els catalans són una merda i se'n varen sentir molt. El diari es va quedar sense anunciants i sense lectors, perquè ningú no el comprava.

Amb la vaga de tramvies varen aconseguir que no s'apugés el preu dels viatges, i amb l'afer del diari, que el director se n'anés a dir merdoses a uns altres. I és que els catalans eren d'una altra manera i anaven a l'una. Ara, no saben ni donar-se de baixa d'un club de futbol que els ensarrona cop rera cop.

I no parlem de política. Ara que tinc la casa de les discussions tan a prop, quants n'hi ha que vénen a passejar per aquest saludable lloc, queixant-se dels que governen; de la seva condescendència (abans en deien «conllevància») i que d'aquesta manera, els catalans... No sé si en queden gaires, a la ciutat. Jo, la veritat, a penes el sento a parlar, el català. De cada cent persones que passen per aquí,

TV3

- 14.55 Començament d'emissió
- 15.00 Telenotícies
- 15.30 Els barrufets.
- 16.00 Buck Rogers en el segle XXV: *Els vigilants*. Howk i Buck troben un moribund que els confia una misteriosa capsa amb un interior.
- 17.00 Esports en acció
- 18.30 Digui, digui. *Qui són, presentar i presentar-se*
- 19.00 Els germans Hardy i Nancy Drew: *El misteri del triange de diamants*. La Nancy i la seva amiga George veuen un accident, però la policia no hi troba res, a més, la carretera porta molt de temps tancada.
- 20.00 Joc de ciència: *El silenci de Kourou*. Reportatge en directe, des del Centre de llançament de coets espacials de Kourou, de l'Agència Espacial Europea. (Guiana francesa).
- 20.30 Telenotícies
- 21.00 Mossèn Charlie: *TV or not TV*. Mossèn Charlie posa un televisor al convent.
- 21.30 Eugeni
- 22.00 Ail... Smith i Jones. Cap. II
- 22'30 Galeria Oberta: Programa de mà. *Espartac*. Ballet. Companyia Bolshoi.

tve 1

PROGRAMA CATALÀ

- 10.30 Les aventures de Tom Sawyer.
- 11.15 Les maravelles del món submari
- 11.30 Temes de Catalunya: *Artistes al carrer*
- 12.00 La moda: *Andrés Andreu*
- 12.30 Monleonisismo.
- 13.00 Canal 10.
- 13.30 Animals
- 14.00 Recull informatiu
- 15.00 135 Escons
- 15.30 Musical

PROGRAMA ESTATAL

- 8.30 Nuestra semana
- 9.30 Entre amigos
- 11.00 Bola de cristal
- 12.25 Objetivo 92
- 13.20 Loteria
- 13.30 Gente joven
- 15.00 Telediario 1.
- 15.35 Los pequeños: *Según los libros*
- 16.05 Primera sesión: *Del rosa al amarillo*. (1963). Director: Manuel Summers. Intèrprets: Cristina Galbo, Pedro Diez del Corral, Lina Onesti, Sergio Mendizabal, Maria Corchero. Una història d'amor apassionat fa que en Guillem regali una polsera a la Margarida i que l'espera al final de les vacances d'estiu. En aquest pe-

riode de temps, la Margarida s'ha fet xicota d'un noi de divuit anys.

- 17.45 Los Wuzzles: *El toroson emplumado*
- 18.10 La fuga de Colditz: *Liberación*. Els avions americans han realitzat diverses passades i els seus tancs estan a la vora; la qual cosa fa que el comandant permeti a Preston i a Dodd de fer-se càrrec de l'administració de la presó.
- 19.00 Futbol. Transmissió en directe, des de l'estadi de la Romareda, del partit Saragossa-Betis, corresponent a la Lliga de Primera Divisió.
- 21.00 Telediario 2.
- 21.35 Informe semanal
- 22.40 Sabado cine: *Taxi Driver*. (1976). Director: Martin Scorsese. Intèrprets: Robert de Niro, Jodie Foster, Cybil Shepherd, Peter Boyle, Leonard Harris, Harvey Keitel. Un ex-combatent del Vietnam, si bé s'ha emportat d'aquella guerra un insomni gairebé permanent, això li permetrà guanyar diners en una companyia de taxis de Nova York.

tve 2

PROGRAMA ESTATAL

- 16.00 Estadio 2
- 19.00 Largometraje: *El tiempo en sus manos*. (1960). Director: George Pal. Intèrprets: Rod Taylor, Yvette Mimieux, Alan Young, Sebastian Cabot, Tom Helmore. George Wells, inventor i assagista, convoca els seus tres millors amics per anunciar-los el descobriment de «la màquina del temps», vehicle capaç d'explorar la Quarta Dimensió. Wells servirà de conillet d'Índies al seu descobriment.
- 20.40 Cortometraje: *Operación Miguelete*
- 21.00 Estadio 2
- 23.00 Teatro Real

TF.1

- 20.35 Julien Fontanes, magistrat: *La Pêche au vif*
- 22.05 Droit de réponse

A.2

- 20.35 Champs-Élysées, avec Renauld, Alain Chamfort, Julie Piétri, Philippe Noiret, Marina Vlady.

FR.3

- 20.00 Le Disney Channel
- 22.30 Mission casse-cou, avec Glynis Barber

tota la televisió

MATRÍCULA OBERTA

Anglès per a tots, amb els experts
Nens a partir de 8 anys. Joves i estudiants

Adults, empreses i professionals
Classes matí i tarda, tots nivells

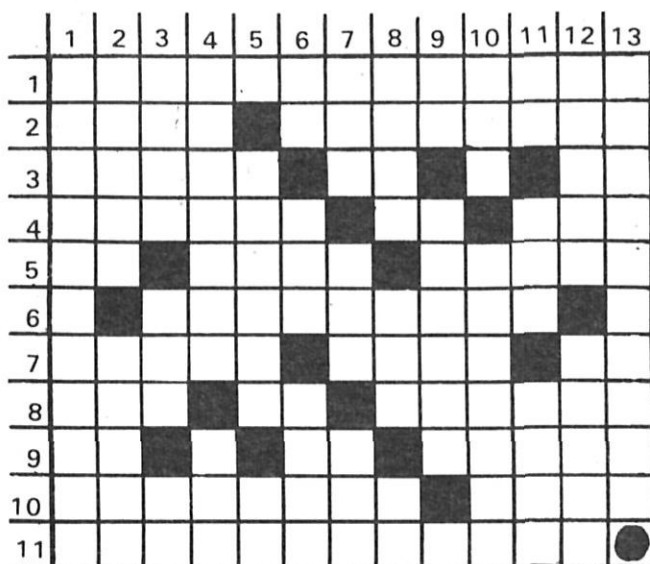
International House

Minali, 12, pral.
Teléf. 21 93 00

GIRONA

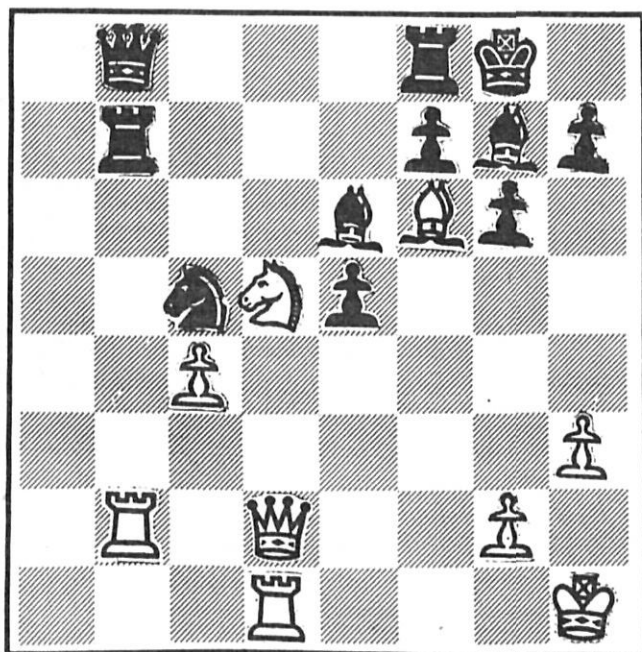
MOTS ENCREUATS N° 300

ARBRE ALIMENT

La de la pau és cosa d'indis.

PROBLEMA D'ESCACS

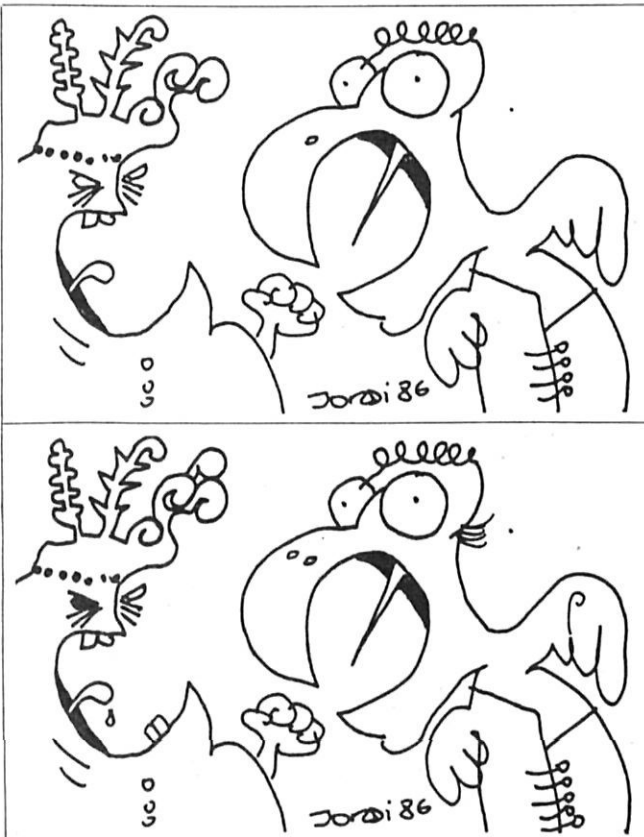
Juguen blanques i guanyen
Solució al problema anterior:
1: A2R!

HORIZONTALS.— 1. Realitzaria els acords que acompanyen una melodia.— 2. Aniria. Prolongar.— 3. Com de pedra. Dues d'Olot. Una de Ripoll. Dues de Breda.— 4. Ones. Limiten Maçanes. Malvolença i rancúnia, d'esquenes.— 5. De tu. Sol, sense parió. Posar l'esquer.— 6. L'est. Dit de les persones de gustos refinats, donats a les blandícies i als refinaments d'una vida regalada i que s'envolten d'una comoditat i d'un luxe excessius. Una de Roma que fa pis.— 7. Vagó de passatgers. Punta, tatxa, clavada per la cabota. Gos de pots enlaire.— 8. Planeta del sistema solar que sur de la dreta. Fan el toc sense el cul del got. Els romans en deien lluro.— 9. Altre cop les dues de Breda. El sud. Si és negre abunda a l'Aràbia Saudita. Riu gironí.— 10. Galactòfor, o sigui, que transporta llet. Municipi de la Selva, situat de corcoll.— 11. Relativa a l'Església.

VERTICAL.— 1. Que pot ésser hipotecat.— 2. Sorra. Al revés, carruatge gros decorat amb personatges simbòlics, amb disfreses, etc. que figura en les mascarades, les cavalcades, etc.— 3. Nom de dona. Capgirats, però solen anar amb els ets. Cent cinquanta romans.— 4. Herbàcia aromàtica, conreada com a planta medicinal. Capgirats, però solen anar amb els uts.— 5. L'oest. Totalment beneït i sense ordre. Invertida afirmació.— 6. El sodi. Forma arcaica de tercera persona del singular del present de subjuntiu del ver ésser. Cabàs pla, d'espart, com l'usat per posar-hi les olives moltes al temps de premsar-les.— 7. S'extreu de les olives, en premsar-les, de baix a dalt. No cuit. Dona culpable.— 8. En gran quantitat, de baix cap dalt. Cap vegada a l'inrevés. Dues de seguides.— 9. L'última i la primera. Al revés, natural de Malta. Consonant.— 10. Indoeuropeu. Relatiu a una secta.— 11. Dues que fan girar. Institut Català de la Salut. Anàtid.— 12. Unitat anglesa de longitud. Perfum.— 13. Que habita als arbres.— GIRALT.

SOLUCIÓ DEL N° 299.— H. 1. Mastegatxex.— 2. Osor. Atapeirà.— 3. riloP. Ep. R. ML.— 4. Il.liri. iM. Poc.— 5. Sa. Nona. Aletó.— 6. C. Semilunar. N.— 7. aucE. sieR. AD.— 8. siE. SS. egasU.— 9. Se. O. oD. Asili.— 10. Emanació. ERAT.— 11. Safaretjades.
V. 1. Moriscasses.— 2. Asila. Ulema.— 3. Soll. scE. AF.— 4. Troines. Ona.— 5. E. Promès. AR.— 6. Ga. INI. socE.— 7. ATE. Als. Dit.— 8. Tapi. UIE. oJ.— 9. AP. Mànega. A.— 10. Ter. lartseD.— 11. XI. Per. Aire.— 12. Ermot. aslaS.— 13. Salconduit.

LES 8 DIFERÈNCIES

Solució a les anteriors:
Orella - Ull - Nas - Boca - Coll - Màniga - Botons - Cabell

Els pronòstics del

per Núria Rey

El Tarot respon

Per participar-hi, envieu les cartes a **PRESENCIA**, c/. Figuerola, 28, Girona-17001 (referència Consultori Tarot).

Sra. Rey: Moltes vegades he llegit en els diaris i revistes que tal o qual dia és nefast o benèfic. Jo voldria saber en què es basen aquestes afirmacions i si tenen un fonament seriós, o és una manera d'omplir un espai d'entreteniment. Molt agraïda. Anna.

Resposta: Anna, de la manera que un astròleg fa els seus presagis no en sé pas res, però sí que et puc dir que en la numerologia hi ha una coincidència molt notable, perquè marca molt clarament els esdeveniments. Un exemple:

Un dilluns, dia 18, té un joc en què s'ha de filar molt prim, perquè si per una part tenim molta fertilitat, per l'altra es poden patir ofuscacions, ja que no cal dir que a la nit les ombres no deixen veure clar.

Un altre dilluns, dia 15, serà molt dolent, perquè és la lluna, carta 18 del Tarot, i el diable, carta número 15.

També és molt dolent el diable i la carta de la Justícia, que és el número 8 i que representa el mes d'agost en el calendari. És el dia dedicat a la Verge, i tots sabem que, si bé va ser mare de Jesús, això li va significar molts de sofriments.

En aquesta dada també hi tenim, i no fa pas gaires anys, un fet històric que va ser la capitulació d'Anglaterra en el seu colonialisme a l'Índia. Quan els britànics varen acordar que s'havien de fer les signatures en tal dia, els indis s'hi posaren perquè els seus astròlegs afirmaren que era nefast, per tant, es va avançar unes hores per respectar les creences hindús.

Com aquests exemples podria dir-ne molts, però crec que la pregunta està contestada.

Et saluda,

Núria.

Hola, Cristina! Mira, veuràs: quan escriguis, et demano que no barregis les preguntes, perquè llavors la resposta és molt caòtica. Pensa que per a una persona que no té clar el seu futur senti-

mental el tema de la maternitat no té lògica, perquè primer hi ha d'haver el pare, crec jo, i després la conseqüència, que és el fill.

En la relació amb el teu enamorat tornes a caure en la mateixa situació; si en tens dos, quan et defineixis tu mateixa veuràs el camí. O sigui que el teu destí està a les teves mans; els astres decanten, però no obliguen. Tu mateixa.

Quant a l'escriptura, encara que vals, no crec que de moment arribis allà on vols; pensa que costa molt. T'aconsello buscar petites col·laboracions i donar-te a conèixer de mica en mica, acreditant-te.

En aquests moments el més convenient es buscar la serenitat, perquè estàs massa desorientada i això repercuteix en la teva pau interna.

Atentament

Núria

Per a una Lleona: Hola! noia! Doncs mira, tot està molt rebé segons la numerologia, i aquesta no canvia. Entre el teu marit i tu sempre hi haurà bona harmonia, o sigui que ja pots estar tranquil·la. Els nanos també vindran, podria ser l'any que ve, o almenys seria un bon moment; podria ésser que quan a un li vingui bé a l'altre no, però no per haver-hi mals raonaments, sinó per causes alienes a la vostra voluntat.

Les cartes diuen: l'amor és tendre i a casa la felicitat està ben fermada. Seria convenient una visita al metge, perquè la part de la sexualitat, com a parella, no està gaire bé. Pot haver-hi perill d'avortaments; et recomano que no et quedis embarassada, de moment.

L'economia o feina s'arreglarà i una entrada de diners donarà un caire d'estalvi força optimista.

Torno a repetir que molt de compte amb la part sexual; també podria ser que hi hagués hagut, en el passat, un embaràs trencat, tu ho deus saber. Amb efecte, Núria.

**Restaurante
Pizzeria**

MÚSICA AUDI - SERVEI BAR
Segueix amb vosaltres el vertader italià,
amb els seus plats típics.
FERRARI.

RESERVEU LA VOSTRA TAULA.

Ctra. Barcelona, 423 Tel. 20 14 03 - GIRONA

Eurocasion

**CITROËN
GARAGE ANDREU**
Concessionari Citroën

**TROBI LA SEVA OCASIÓ A LA CRTRA.
BARCELONA, 204-206**

— ALFA ROMEO «ALFETTA»
Acabats especials B-BF	— CITROËN DY-6-400
Motor Nou GE-N
— CRYSLER 150 «GT»
Garantit GE-L	— CITROËN G.S.A. PALAS
Garantit GE-M
— PEUGEOT 504 «GL»
Aire Condicionat GE-J	— SEAT 131 DIESEL
Motor Nou B-CB
— RENAULT R-9 «GTL»
Molt Nou GE-U	— SEAT RITMO DIESEL
Motor Nou GE-N
— CITROËN C.X. «GTI»
GE-M Transformat Sèrie-2	— SEAT 127 2 PORTES
Garantit GE-K
— CITROËN C.X. «DIESEL»
Motor Nou GE-N	— SAVA J-4 «1000-F»
Motor Nou GE-K

El Consultori del

TAROT

Ells. Del 12 al 18 d'octubre

ÀRIES: S'estarà de cap a caiguda; les senyores i senyoretes us donaran pota; els fracassos de tipus sentimental, si no es va amb compte, seran tan espectaculars que podreu semblar en Met de Ribes. El més xocant és la ignorància d'estar fent el titella. Pobrets!

TAURE: Si es manté la calma, cosa força difícil, es pot agafar la sort al vol, però s'haurà d'anar amb molt de compte i no decaure ni un instant. Aquests obsequis del destí són força complicats, per tant serà convenient l'astúcia per fer una bona jugada. Alerta amb tot el que siguin signatures i contractes.

BESSONS: La situació financera està força bé, però s'ha de tenir present el contacte humà, que s'haurà de portar amb molta mà esquerra, i això pot fallar per culpa del factor humà; no obstant això hi haurà sort.

CRANC: Es donarà més importància a les persones de fora de casa que aquelles amb qui es tenen deures ineludibles; una mentalitat de petits dictadors abocarà a fracassos de què us sentireu responsables. S'està devaluant el més preciat, valorant allò que no porta cap benefici, això respecte a la part sentimental.

LLEÓ: Està jugant amb la sort, tant la vostra com la de la família; fills, esposa, pares i germans estan patint de manera injusta. Una rauxa d'imaduresa acompanyada de supèrbia sense to ni so complica la vida dels qui us estimen, fent-vos antipàtics a més no poder.

VERGE: Esteu somniant truites en la part amorosa, principalment els casats que volen fer l'eixerit fora de casa; els solters porten en el senderi amors utòpics que no te-

nen res a veure amb la realitat. Uns i altres més val que s'assereixin i que no voltin més la sinia.

BALANÇA: Per un excés de bona fe, us estan fent més d'una mala jugada en allò tocant als diners, però el bon enteniment obrirà els ulls a la realitat allunyant-vos del que podria ser la vostra dissort i portant-vos cap al triomf merescut.

ESCORPIÓ: Es va més enllà de les pròpies forces, portant un ritme d'activitats i lluites que acabaran aclaparant; per tant, la salut estarà sensibilitzada, obligant a deixar aquesta embranzida suïcida. Si no voleu tenir un disgust greu, cal pensar una mica en un mateix.

SAGITARI: Enhorabona! Tot va sobre rodes. Mai millor dit, perquè el carro a dins de casa, el sol, la roda de la fortuna i altres privi-

legis us embolcallen sortosament. I que bé, macos...!

CAPRICORN: Molts de canvis i cap de bo, però una fermesa de criteris us farà lluitar amb tenacitat. Malgrat això, poc en traureu, perquè el destí no és pas gens benevolent en aquests moments per a vosaltres. Pacència!

AQUARI: Es vol fer el que no està a l'abast, no fent cas de les pròpies limitacions. Això és del tot infantil, perquè si bé la intel·ligència és encertada, el físic no acompanya. Molt de compte amb la part lumbar o amb els ronyons si no es vol passar més d'una mala estona.

PEIXOS: Moltes alegries faran la vida meravellosa, cosa que us avergonyirà una miqueta, som si no en fóssiu mereixedors. Gaudiu del que teniu ara, que mai no se sap què passarà més endavant. Si la vida és dolça, suqueu-hi galetes, és un consell.

Foto Movil

ALTA BIJUTERIA
Fantasia, Mocadors
Guants i Bufandes

Material aficionats
Revelats
Reportatges
Foto-carnet

Plaça Catalunya, 6 - Tel. 21 25 01 17002 GIRONA

Peacock

a Girona

Pl. del Vi, 4. Tel. 20 38 26
Mercaders, 12 «Per a nens»
Hortes, 9 i 11.

LES INTERBUTICS

Peacock

a Palamós

Major, 2 i Cervantes 17

I ARA...

Open Line

Muntaner, 256

a Barcelona

Amb la garantia de **GruppSis**

M O D E S Furón

Últimes Novetats
TARDOR - HIVERN 86-87

Hores de venda: d'11 a 1 i de 4 a 8

C/ Sta. Eugènia, núm. 18, 3r 1ª
Tel. 21 57 74 GIRONA

SERVICIO ESTACION

C/ Sèquia, 20 GIRONA

TOT PER A LA DECORACIÓ

Els pronòstics del

TAROT

Elles. Del 12 al 18 d'octubre

ÀRIES: Es passaran estones molt felices; en allò tocant a viatges o petits desplaçaments, encara que podrien ser bons, hi haurà impediments a causa de la salut, que no serà gaire lluida. Les embarassades, que vagin amb molt de compte si no volen patir algun problema; les altres no tindran gaire bé els ronyons.

TAURE: Tindreu una visió del tot equivocada del vostre entorn, tant familiar com social; el defecte consistirà a no escoltar la veu dels altres, però això serà de bona fe; aquesta manera de fer menarà a angoixes i malentesos en general. Hi ha sobrevaloració d'una mateixa.

BESSONS: Tot el que us proposeu ho obteniu; una gran força dóna empenta als vostres somnis més daurats, però no pas a la part sentimental, que es queda enrera i, per frustracions immenses, les penes ofeguen dolorosament.

CRANC: Es tindrà tendència al divisme i es lluirà d'uns triomfs de parella que estan més enllà de la realitat, perquè a casa hi haurà més mal viure que altra cosa, arran d'un mal enfocament de la realitat sentimental. Els nuvis patiran la vostra presència, que serà molt complicada. Cal ser conseqüent amb si mateixa, és el més adequat.

LLEÓ: Es fan molts castells en l'aire que res no tenen a veure amb la realitat; es va del tot desorientat i principalment en allò tocant als projectes familiars o socials, en què fluctueu de manera molt patent, sense trobar el camí degut, en perjudici de tothom.

VERGE: Per una rauxa de mala sort, la vostra part mística agafarà una gran empenta, i això portarà molta complaença, encara que s'haurà de deixar a part tot el que pugui fer sofrir en benefici d'un diàleg més planer en tot el vostre

entorn, tan social com familiar.

BALANÇA: S'haurà de filar molt prim per mantenir un equilibri econòmic que està a punt de trencar-se. Els diners s'hauran de vigilar, ja que si es manté la serenitat tot canviarà per a bé; el més indicat és mantenir la calma tant com sigui necessari.

ESCORPIÓ: Es pateix d'una desmoralització i manca de confiança en si mateixa, encara que sense un motiu aparent; la sort està força lluida, principalment l'econòmica. A casa es gaudirà de bones aventures; l'únic que pot passar és que s'esperí més del que s'obté. S'està en baixa forma, sense motiu aparent.

SAGITARI: Les malalties sovintejaran: l'esquelet, el cap i la mala circulació a les cames empiparan de valent, però un cor fort com el ferro i una visió serena de la vida farà que aquesta mala ratxa no

aclapari, com fóra el més lògic.

CAPRICORN: Es tindran uns tendres sentiments, que seran com una font d'energia benèfica de la qual tothom gaudirà; l'espiritualitat serà molt plaent, i se'n donarà testimoni als estimats. El vostre consell portarà benefici a qui el rebi.

AQUARI: Sereu com una roca ferma davant les batzegades d'un destí gens plaent, que farà que tota mena de complicacions donin neguits sense fi; l'avantatge d'això serà la vostra serenitat, que no trontollarà ni un moment; és una prova a passar.

PEIXOS: Com a dones, sereu amanyagades i festejades al màxim, però l'enyorança del passat i les frustracions de somnis no realitzats apagaran l'alegria, fent el bonic més lleig i no permetent gaudir del que es té.

Trígon

Centre de
Gimnàstica Dolça
Massatge Terapèutic i Dietètica

Ens ocupem dels problemes
d'esquena, articulars i musculars.

Gimnàstica - Gravitoteràpia
i massatge.

Carrer de Santa Clara, 26, 1ª - 17001 GIRONA - Telf. 21 43 05

la cuina diferent

ESMORZARS, DINARS I SOPARS

Especialitat en carns
EL DIUMENGE, OBERT

C/ Cardenal Margarit, 9 GIRONA

el farcell

PESCA SALADA - XARCUTERIA
FORMATGERIA SELECTA
VINS I XAMPANYS DE QUALITAT

Carrer Creu, 53 - Tel. 21 04 19 - GIRONA 17002

BOUTIQUE

C/. ALBAREDA, 15 TELF. (972) 21 37 71 17004 GIRONA

El punt de trobada
de la distinció i l'elegància

Alicia en el país de les Meravelles

per Soledat Balagu

Snoopy i Sheretzade

Tots els periodistes saben que l'anècdota és verídica: quan el Gran Cowboy decidí d'anomenar el seu nou secretari d'Estat, l'ambaixada dels Estats Units a Alemanya va entregar als diaris que ho van demanar la biografia de l'únic «Shultz» que figurava en els seus arxius: la d'un conegut dibuixant de còmics. Des de llavors, Snoopy és, doncs, l'home de la màxima confiança de l'Emperador en qüestions de relacions exteriors.

Per tal de no quedar-se enrera, l'Emperador Dolent —tots sabem que el «bo» és el Gran Cowboy— va nomenar ministre d'afers estrangers un senyor que es diu Sheretzade, o una cosa semblant, per cuidar al màxim possible el «new look» del Krèmlin, que es caracteritza, ara, per gent somrient i amb bon aspecte físic.

Bé, doncs, com tothom que llegeix diaris sap —i ha estat publica a primera plana i amb grans titulars—, Snoopy i Sheretzade es van reunir i en la reunió varen decidir un gran avenç: fixeu-vos quin gran èxit diplomàtic, els dos emperadors es reuniren, però la reunió seria la preparació d'una altra reunió!

El món sencer ha deixat anar un «uf» de tranquil·litat. Es rumoreja que en aquesta reunió per a preparar la reunió, fruit d'una al-

tra reunió que van tenir Snoopy i Sheretzade, els dos emperadors, ben reunidets, podrien formular la base d'una proposta que serviria per a reduir —no reunir, ep!— el nombre de caps nuclears dels missils d'abast mitjà. Segurament es podrien decidir a quedar-se únicament amb dos-cents missils per cada potència, o sigui un total de quatre cents: dos-cents a Europa i els altres dos-cents mirant-se mútuament les cares a l'Àsia i a la Costa Oest dels Estats Units. I la gent farà novament «uf», amb una més gran tranquil·litat encara.

És a dir, espanyolets que esteu a l'OTAN, encara que els catalans no ho volguéssim, que a Europa hi haurà únicament dos-cents missils disposats a fer la guerra. Servidora no té ni idea de la quantitat de quilotons que hi ha a cada cap nuclear, però únicament que fossin tan pe-

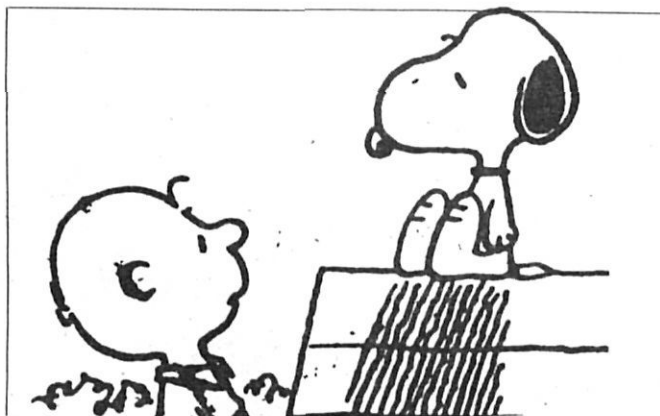
tits com els d'Hiroshima i Nagasaki —i suposo, tot és un suposar, és clar, que seran molt més grans—, resultaria que, en cas de conflicte entre el Gran Cowboy i l'Emperador Dolent, es podrien llançar bombetes com ara per destruir, més o menys, dues-centes Hiroshimes. Si comptem en el mapa les ciutats d'Europa amb més de mig milió d'habitants, ens trobaríem que no en quedaria ni una sense tocar. Així, així, es construeix la pau. D'aquí a poc temps Sheretzade i Snoopy rebran els premis Nobel, que són aquells premis que existeixen gràcies al rau-rau que li va quedar al cor a l'inventor de la dinamita, en veure que havia donat a llum un invent tant destructiu.

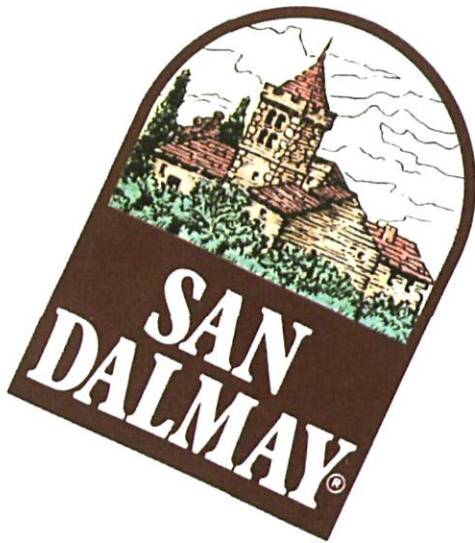
Però no patiu, catalanets que esteu a l'OTAN encara que no ho volguéssim, que, per una altra banda, aquestes darreres setmanes s'ha as-

solit el primer acord sol desarmament entre països l'Est i de l'Oest des del 19 es tornaran a reunir, és clar, però, pel que sembla aquests 35 països ja han decidit que notificarien les niobres que es fessin, sempre que hi participin més 13.000 homes. I, encara més!, que la reur ha donat molt de si: Si participen més de 17.000 soldats, els països les podrien inspeccionar, aquestes niobres! Això és una gran notícia. Penseu que han estat necessaris trenta-dos mesos de discussions per arribar a aquest acord, que, segons diuen tots els diaris, és un gran pas endavant en el camí de reforçar la seguretat d'Europa: Si continuem així potser quan els nostres netes tinguin barba, arribarem a desarmament total. Sempre que els nostres fills visqui prou temps, sense cap problema, per donar-nos neta.

Condecoracions

El Gran Cowboy ha condecorat l'Emperador Dolent amb la Gran Creu de la Magnanimitat, per haver dit, de seguida, que el submarí atòmic que tenien davant el nassos de Nova York s'havia incendiat. «Així —ha afegit—, en cas de morir-no per radioactivitat, almeny sabrem per què ens estem morint».

Especialidades San Dalmay, S.A.

PRODUCTES PURS DEL PORC

Operacions d'estalvi

Comptes corrents

Caixers automàtics

Certificats de dipòsit

Crèdits hipotecaris

Servei d'abonament de nòmines

Dipòsit de valors

Pensions Temporals

Bons de Tresoreria

Cartera

Targetes de crèdit

Caixes de lloguer

Cèdules Hipotecàries

Canvi de moneda

Préstecs personals

Servei per servei decideix el tracte i l'eficàcia.

"la Caixa"

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS